درعلیه‌ده غلطه‌ده (آرەولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues à la Direction du Journal "AREVELK„ Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ և է գրութիւն պէտք է ուղղել ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական և Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ և գաւառներու համար	տարեկան	140 Ղ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամը փոխարէն փոստայի թուղ կ'ընդունուի, 11ի դրուշի փոխ 100 դրուշի հաշուով:

[illegible]

Ծանուցման համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատան:

ՊԱՐՍԿԱՀԱՅԵՐԸ

Գրել Պարսկահայոց բարոյական մտաւոր կացութեան մասին, կը նշանակէ մէկ շատ ցաւալի տեսարան պարզել: Մի հասարակութեան բարոյական մակերեւոյթը կարելի է չափել նորա դպրոցներով և նոցա բռնած ուղղութեամբն ու ծրագրով: Բացարձակապէս պէտք է ասել, որ Պարսկահայոց դպրոցները անկազմ են: Աւելի ցաւալի պատկեր ներկայացնում է այն հանգամանքը, որ դպրոցները նիւթապէս ապահովուած չեն: Թէպէտ կան մէկ երկուսը 10000 կամ 20000 րուբլու դրամագլխով, բայց դարձեալ ապահովուած չեն և 1000ից մինչև 1200 րուբլու բաց են ունենում տարեկան բիւջէի մէջ: Կան դպրոցներ, որոնք ոչ մի հաստատուն եկամուտ չունին, կան էլ որոնք տարեկան բիւջէի ½ով ապահովուած չեն:

Ինչո՞ւ է այսպէս: Մօտիկից ուսումնասիրելով Պարսկահայերի բարոյական հասկացողութիւններն ու գաղափարները, դուք կը տեսնէք որ անոնք ժամանակից շատ յետ են մնացել: Թէև տեղ տեղ դպրոցների արտաքին կողմը, շնորհիւ դրսից եկած ուսուցիչների, դէպի լաւն է փոխուել, բայց մատակարարութիւնը շատ խախուտ հիմունքների վրայ է դրուած, այսպէս՝ չհաշուած ներկայացումները, դպրոցները պահւում են դանձանակներով, վիճակախաղով և այլ. անհաստատ միջոցներով: Դեռ չգտնուեց մէկը, որ դպրոցներին մի բան կտակէր, իսկ երբեմն եթէ որ և է օգնութիւն հասնում է կտակով կամ այլ կերպ, այն էլ Հնդկաստանից է: Այստեղի հարուստի միակ իդէալը փող դիզելն է. չի ըմբռնում բարեգործութեան նշանակութիւնը:

Ի նկատի առնելով Պարսկահայերի անուս միջավայրը, հաստատապէս չի կարելի մեղադրել՝ թէ ինչո՞ւ չթօթափեցին իրենցից խաւար հասկացողութիւններից շատերը: Թէև վերջին մի քանի տասնեակ տարիներում ցոյց են տալիս յառաջդիմելու ձգտում, սակայն մի ձգտում, որ անբովանդակ է, զուրկ կազմակերպուած համոզմունքներից ու գործնական ծրագրերից, մի ձգտում՝ որ հիմնուած է լոկ պատահմունքի, քմահաճոյքի և խակ փառասիրութեան վրայ, իսկ որ և է լուրջ ձեռնարկութիւն դեռ չեն սկսել: Որ և է հասարակութեան դէպի ի քաղաքակրթութիւնը ցոյց տուած իրական գործը, կախում ունի անոր զարգացման ու հասկացողութեան չափից: Այս ճիշտ տեսակէտը առնելով՝ տեսնում ենք որ Պարսկահայը ընդհանրապէս խաւար է, կիսակիրթ, նոյն իսկ տգէտ, անվստահ, զուրկ ձեռներէց ոգուց, անվճռական և նոյն իսկ տեղ տեղ էլ սաստիկ յետադիմական գաղափարներով կաշկանդուած:

Ի նկատի առնելով իրենց բաւականաչափ բարեյաջող պայմանները, մենք շատ բան պիտի սպասէինք կրթական գործի վերաբերմամբ. սակայն այդպէս չէ: Այդ մարդիկ, որոնք ճարպիկ են փող դիզելու մէջ (թէև այդ հարստութիւնը առեւտրական չէ սերնդի մէջ), որ գիտեն խնայողաբար ապրել մինչև կծծիութեան աստիճան, այդ մարդիկ խնայում են դպրոցներին մի քանի թումաններ: Այս տեղ կը պատահէք հին և նոր (իմա նորաձոյն, նոր մոտնի) մարդկանց, և ի՛նչ ահագին զանազանութիւն արտաքուստ: Նորերը, որոնք աչքի են ընկնում միայն իրենց եզրաւոր, լայն ճիտակներով, մօտնի սիւրթուկով, սրած բեխերով, սոսկ են հներից թէ իրենց զգացմունքներով և թէ իրենց դօն-քիշոտական շողոքորթող բնաւորութեամբ: Երիտասարդութիւնը թերուս է կատարելապէս և իմաստակ: Կրթական որ և է լուրջ և կարեւոր գործեր չեն հետաքրքրում իրենց ինքնաբերաբար, առոր հակառակ որքա՛ն սրտաշարժ և գրաւիչ լեզուով կը պատմեն ձեզ Բագուի ու Վարշաւայի բուլվարական-գիշերային կեանքից... գիտեն կոտրատել ֆրանսերէնից, անգլիերէնից և ռուսերէնից, բայց այդ բոլորը պնակի առաջին զարդարուն երեսն է, իսկ ներքուստ լճացած ու փչացած գաղափարների տէր են:

Ահա այս նորելուկ փանփարոններն են, որ ամէն ինչ պղտորում են և ընդհանուր վհատութիւն ու գայթակղութիւն յառաջ բերում: Եւ եթէ այս տեղ կեանքը չի ծաղկում, եթէ չարունակ նոյն աղքատութիւնն է տիրապետում, բոլորի պատճառն այն է, որ Պարսկահայերը չունին միջնակարգ դպրոցներ նման Կ. Պոլսի վարժարաններին և կամ Թիֆլիզի Ներսիսեան դպրոցին: Եթէ այդ տեսակ մի քանի դպրոցներ լինէին, անկասկած յառաջ կը գար աւելի հասուն ու լուրջ սերունդ և Պարսկահայոց մտաւոր, բարոյական մակերեւոյթը աստիճանաբար կը փոխուէր:

Դպրոցական շահերը մեծ մասամբ ենթարկուած են իրենց գծուծ, նեղ, խմբակային շահերին: Եթէ այս ինչ մարդիկը հոգաբարձու են, միւսները, որոնք որ և է կերպով անձնական հակառակութիւն ունին սրանց դէմ, ամէն կերպ կ'աշխատին վնասել դպրոցին, իրենց հակառակորդներին տապալելու մտքով. կամ թէ դպրոցը վերջին ծայր լքեալ դրութեան մէջ է և փակուելու անթական, հոգաբարձութիւնը դիմում է ժողովրդի աջակցութեանը, հակառակորդ մէկ երկու հարուստներ ոչինչ չեն տալիս և այդպիսով ահագին գայթակղութիւն պատճառում: Չէք գտնի երեք հատ ճշմարիտ, լուսաւոր գաղափարների տէր անհատներ: Այն սակաւաթիւ երիտասարդներն էլ, որոնք ազնիւ դրդումներից մղուած՝ խառնւում են եկեղեցական, դպրոցական և թատերական գործերին, իրենց տգէտ աղաները աչքի դատողութեամբ ճնշում են և արգելում խառնուել այդ տեսակ գործերին, կարծելով թէ ատորմով մեծ վնաս կը հասնի իրենց շաքարին, չամիչին ու բրնձին:

Դպրոցական հաստատութիւններով նշանաւոր են քիչ թէ շատ Թաւրիզն ու Նոր-Ջուղան: Այսպէս Թաւրիզում կան երկու աղջկայ և երկու օրիորդաց դպրոցներ. Գ.-Դ. դասարան. Ջուղան ունի աղջկայ և օրիորդաց դպրոցներ. աշակերտների թուի գերազանցութիւնն էլ սրանց կողմն է. մանաւանդ Թաւրիզը ուր երկու սեռից ուսանում են մինչև 350 հոգի:

Երրորդ տեղը բռնում է Թեհրան, ուր կայ մի հատ երկդասեան դպրոց աղջկայ և օրիորդաց: Այնուհետև մնացած քաղաքներն էլ ունին միասին աղջկայ և օրիորդաց, կամ միայն աղջկայ դպրոցներ: Այսպէս Ռաշտը—1 աղ. 1 օրիորդաց. Արտաբիլը՝ 1 աղջկայ, Մարաղան՝ աղջկայ 1, օրիորդաց 1. Ցաւալի է ասել որ պարսկական գաւառները շատ անխնամ վիճակի են մատնուած. այսպէս հայաշատ Սալմաստը իր 12–15 գիւղերով, ունի ընդամենը 3–4 դպրոց, որոնք երբեմն բաց են լինում և երբեմն փակ. նիւթականի կողմից անապահով: Միւս հայաշատ Ղարադաղ գաւառը նոյնպէս թաղուած է աղքատութեան մէջ. կայ 2 տարրական և անապահով դպրոց: Ուրմիոյ գաւառը, որտեղինները արդէն կոտրտած են մատնուած պրօպագանդայի եռանդուն չէզմոլիկների շնորհիւ, ունի 6 տարրական դպրոցներ, որոնք պահւում են Թաւրիզի հայ. բարեգ. ընկ. և Ատրպատականի հայ. բարեգ. ընկ. նպաստներով. իսկ Խոյն ու Մակուն արդէն խաւար մոռացուած են և որտեղ հայութեան միայն սաուերն է մնացել:

Այս դպրոցների մէջ տիրապետում է Ռուսահայոց ուղղութիւնը, որոնց մէջ էլ պաշտօնավարողները ամենամեծ մասով ռուսահայ ուսուցիչներն են: Մտաւոր շարժման գործում մեծ մասնակցութիւն են ունեցել այստեղ նաև Թըրքահայերը, որոնք այլևայլ ժամանակներում և այժմ էլ բնակութիւն են հաստատել Պարսկաստանի զանազան կողմերում: Մէկ շատ ցաւալի և իր վնասակար ազդեցութիւնը թողնող հանգամանքն ևս այն է, որ միևնոյն ուսուցիչը մի քանի տարիներ չի մնում իր պաշտօնում, գլխաւորապէս դպրոցների անապահով դրութեան և անմիտ ու թշնամական կուսակցութիւնների շնորհիւ: Այն տեսակ դպրոցներ կան, որոնք տարէնը և նոյն իսկ կէս տարէնը ուսուցիչ կը փոխեն:

Ռաշտ, 5 յունիս Ս. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ԿԱՐՃ ԽՕՍՔԵՐ

ԹԱՂԱԿԱՆԻ ԿՌԻՒ

Ապահովաբար «Երկի՛ր արեւուն շուրջը թէ արեւը երկրին շուրջը կը դառնայ» խնդիրը իր ատենին այնչափ երկար չէ' տեւած որչափ որ մեր մէջ կը տեւէ այսօր Թաղականի ամենաօչինչ խնդիր մը:

Ձեր կարծեր որ ըստ ծխս համոզուելու համար ապացոյցի պէտք ունենաք, բայց կը մտածեմ թէ եթէ ցայտուն օրինակ մը կ'արժէ մէջ բերել սա Նարլը Գաբուի Թաղական Խորհրդոյ խնդիրը՝ զոր ԺԹ. դարը կտակեց Ի.ին, և որ ԻԱ.ին փոխանցուելու ամէն հաւանականութիւն ցոյց կու տայ հիմակուց:

Թաղը, ինչպէս գիտէք, կը գտնուի Եէտի-Գուլէի այն մասին մէջ՝ զոր քառակուսի գլուխ մը վերջերս «անդրեօթինաշատարական» անուանած էր կատարեալ պաղպրիւնութեամբ: Գլխի թաղ մըն է, բայց հակառակ ատոր, կրցեր է իր մէջ կազմել երկու որոշ կուսակցութիւններ, որոնց երկուքն ալ իրենց մարդիկը կ'ուզեն տեսնել իբր Թաղական:

Այդ կուսակցութիւններէն մէկը կը յաջողի վերջապէս իր թեկնածուները ընտրել տալ, հոգ չէ թէ «աժամանակեայի» ձեւին տակ, իսկ միւսը՝ որ աւելի Խնամակալութեան Թաղին մարդոցմէն բաղկացած է, այս պահուս կ'աշխատի տապալել այդ «աժամանակեան» և անոր տեղ դնել իր ուզած մարդոցմէն կազմուած Թաղական Խորհուրդ մը:

Խնդիրը հիմայ այդ վիճակին մէջն է. առաջինները կ'աշխատին ինքզինքնին հաստատ բռնել, ու վերջինները ալ ձեռքերնուն եկածը չեն խնայեր հակառակ արդիւնք մը ձեռք բերելու համար:

Թէ երկուքէն ո՞րը պիտի յաջողի, անկարելի է գուշակել: Գործին անուշ կէտը ատ չէ արդէն, հապա սա՝ թէ չարաճճիները ուրիշ մեկնութիւն կու տան այդ Թաղական ըլլալու բաղձանքին: Առարկելով թէ մարդ շահ չեղած տեղը չի հաճիր ինքզինքը անհանգիստ ընել, անոնք կ'ըսեն թէ երկու կողմերն ալ աչքերնին տնկած են եկեղեցիին արդիւնքներուն՝ որոնցմէ մաս մը կը մնայ տակաւին, ճիշտ այն մասը՝ զոր նախորդ թաղականները ժամանակ չէին ունեցած ծախսելու:

Որչափ որ ալ հիմնաւոր երեւայ այս առարկութիւնը, պէտք է խոստովանիլ սակայն թէ առ այժմ զուտ ենթադրութիւն մը միայն կը նմանի: Որովհետև երկու կուսակցութիւններն ալ, Խնամակալութեանն ու միւսը, այս պահուս մի' միայն իրարու վարկը կոտրելու կ'աշխատին, երկուքն ալ իրար զննելէ ետքը հարցնելով չորս հովերուն,— «Հա՞ւը հաւկիթէն ելաւ, թէ հաւկիթը հաւէն...»:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

Պ. ԱԴԱՄԵԱՆԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻՒ

Գ.

Ադամեանի առողջութեան նկատելի թուլանալը.—Ադամեանը տեսայում.—Ադամեանը առաջին անգամ Օտեսայի Ռուս հասարակութեան առաջ Համլէտի դերում.—Պիսարեւսկու կարծիքը.—Տեղական մամուլի կարծիքը. Ադամեանի Ռուսաց թատրոն անցնելը.—Քին, Համլէտ, Աքբենին, Օթելլօ, Արքայ Լիր.— Ադամեանի ուժերի թուլանալը.— Ադամեան իբրև կեանքի մարդ. Ադամեանը ներքին աշխարհը.—Ադամեանը սիրուած լինելը Ռուս հասարակութիւնից.—վերջին խօսք:

Ադէն Խարքովում եղած ժամանակը Ադամեանի առողջութիւնը նկատելի սկըսել էր թուլանալ. 1887 թ. երբ նա եկաւ Օտեսա, արդէն խիստ կերպով սկսել էին արտայայտուել թոքախտի նշանները. ձայնը կարուած էր, խօսում էր աւելի կամաց և անորոշ, գանգատւում էր իրեն անհանգիստ հոգեկան վիճակի վրայ: Օտեսա էր հրաւիրել նորան մի ռուս դերասան, որ այդ ժամանակ երկրորդական դերասաններից մի ընկերութիւն էր կազմել և ներկայացումներ էր տալիս արհեստաւորաց (նոր) թատրոնում: Ադամեանը Օտեսայի հասարակութեան առաջ դուրս եկաւ Համլէտի դերում. հասարակութիւնը ընդունեց նորան բուռն համակրանքով: Համլէտը, ասում է Պ. Պիսարեւսկին, ամենալաւ դերն էր հանգուցեալի բեմական արդիւնքում: Նա իդէալական նուրբ գծերով ներկայացնում էր նորան: Համլէտ—Ադամեանը հանդիսականների սրտերն էր շարժում, թափանցեցնում էր նոցա հոգու մէջ անզուսպ թախիծ, արտասուքներ էր քամում, շարժում միտքը... Ադամեանը խաղում էր «իբր դերու հիւթով և իբր սրտի արիւնով». «դերն մէջն էր և նորա յաջողութեան գաղտնիքը»:

Տեղական մամուլը շատ լաւ ընդունեց նորան և նկարեց շատ ոգեւորուած առողջ նորա անմահ խաղին, մանաւանդ Օտեսկիյ Վեստնիկ թերթի քննադատ Մ. Ի.՝ ուղղակի սքանչացած էր երգում նորա անմահ և սքանչելի Համլէտին, Ուրիել Ակոստային և բարձր էր դասում զայն աշխարհի ամենամեծ հանճարներից՝ զոր օրինակ Ռոսսիից, և այլն:

Հասարակութիւնը առաւել մեծամասնութեամբ յաճախում էր թատրոն և ընկերութեան գործը շնորհիւ Ադամեանի գնում էր շատ յաջող, որով ընկերութեան կառավարիչը մտադիր էր այլ ևս 10-15 ներկայացում տալ Ադամեանի մասնակցութեամբ, բայց Ադամեանը անակնկալ հանգամանքների պատճառաւ ստիպուած եղաւ հեռանալ խմբից և անցնել «Ռուսաց թատրոնը», ուր նոյն ժամանակ խաղում էր Լեւև Վուչինիչի խումբը, որի թէ' դերասանները աւելի շնորհալի էին և թէ խմբի կազմակերպութիւնը աւելի կանոնաւոր էր և թէ ինքը Վուչինիչը հասկացող և ինտելիգենտ անձնաւորութիւն: Այդ տեղ Ադամեանը մէկը միւսի հետևից խաղաց «Քին», «Աքբենին» «Համլէտ», «Օթելլօ» և «Արքայ Լիր»: Թատրոնում հասարակութիւնը ուղղակի խռնւում էր, մինչև Ադամեանի գալը բոլորովին դատարկ էր մնում: Բայց Արքայ Լիրից Ադամեանի ոյժերը բոլորովին սպառուեցին. նա կարողացաւ միայն 2—3 գործողութիւն հարկաւոր ուժով և ոգեւորութեամբ տանել, իսկ մնացած գործողութիւններում նորա ուժերը սպառեցան և ոգեւորութիւնը մարեցաւ: Սոսկալի հիւանդութիւնը առաջ էր գնում և բոլորովին մաշել հալեցրել էր նորան, ստուերցրել նորա երակները և մարել նորա կրակը. Ադամեանը այլ ևս առաջուան Ադամեան չէր՝ նա քայլ առ քայլ մօտենում էր գերեզմանին...

Գործերը սկսեցին վատանալ և Ադամեանը մինչև անգամ իր վարձը չէր ստանում և այս անգամ էլ, ինչպէս միշտ, նիւթականապէս տուժեց: Ադամեանը կատարեալ երեխայ էր գործնական կեանքում. բոլորովին նուիրուած լինելով գեղարուեստին և իր հոգեկան ու մտաւոր բարձր պահանջներին՝ նա բնաւ ուշադրութիւն չէր դարձնում իրան ապահովելու և առ հասարակ նիւթական հաշիւներում չափազանց հաւատացող լինելով մարդկանց, միշտ սխալւում և խաբուած էր լինում. նա ասում էր. «Մարդիկ գազաններ չեն, նոքա զգալու և օգնելու ընդունակ են: Եթէ լինի՝ կը տան, իսկ եթէ չը կայ, ո՞րտեղից առնէ անպիտանը...»: Ի հարկէ այդպիսի հայեցողութիւնով կեանքի և մարդկանց վրայ նա չէր կարող այն դիրքը ունենալ, ինչ որ ունէին Ռոսսի, Սալվինի և ուրիշներ. դոքա կամքի և երկաթի բնաւորութեան մարդիկ են, որոնք համարձակ ամէն պատահած դըժուարութիւններ փշրելով՝ իրենց ճանապարհն են հարթում, ասում է Պ. Պիսարեւսկին, իսկ Ադամեանի մասին համարձակ կարելի է ասել, թէ նա աշխարհի մարդ չէր:

Ադամեանը նոյնքան սիրուած և յարգուած է եղել, և գուցէ աւելի գնահատուած ռուս հասարակութենից, որքան և հայ ժողովրդից: Մենք այստեղ աւելորդ չենք համարում բերել Պ. Պիսարեւսկու վերջին խօսքերը՝ որոնք բնորոշ և յուզիչ են:

«Դա մի սիրող հոգի էր, որ գահ գըտնում էր ծայրայեղ կրքերի և յափշտակութեան, կամազօրկութեան և պատկանելով թատրոնական միջնոլորտի: Նորա մէջ ընդհանուր գծեր կային և անժամանակ մեռած ռուս բանաստեղծ Նադսոնի հետ, ինչպէս հոգեկան առանձնայատկութիւնների մէջ, այնպէս և նորա անբաղդ երկրային կեանքին մէջ: Դոքա աչք կուրացնող մետէօրներ էին, որոնք կարճ ժամանակ լուսաւորելով մարդկային հոգու մութ անկիւնները՝ մի բարձր մութ գիշերը գործերին լոյս ցրեցին...: Դոքա գեղեցիկ իդէալների, մտածմունքների, ցնորքի և երազական աշխարհում ապրող փանտազիկոսներ էին, որոնք անսահման սիրով նուիրուած էին, իրենց բոլոր հոգեկան ոյժերը մարդկութեան և գեղարուեստին: Վայելչանալով, իբր ներկայացումները Օտեսայում Ադամեանը համարեա առանց միջոցների (ռուս) խումբի հետ միասին գնաց Քիշնև, ուր ունեցաւ մեծ յաջողութիւն: Այլ ևս նորան չտեսայ: Ետքայ եկաւ լուրը, բայց բովանդակութեամբը սարսափելի մի լուր, թէ Ադամեանը մեռաւ Կոստանդնուպոլսում, ուր թաղեցաւ բարեկամների բարեգործական միջոցներով...: Այդպէս մեռաւ տաղանդաւոր հայ ողբերգուն, դեռ իր ծաղիկ հասակում... Դժգոյն և արտայայտիչ հանգուցեալ Ադամեանի դէմքը երկար կ'ապրի սրտերու յիշողութեան մէջ, որոնք բաղդ են ունեցել ճանաչել ու տեսնել նորան, իսկ բարձր գեղարուեստական, տաղանդաւոր արտիստի երեւակայութեամբ Համլէտի, Օթելլօյի, Աքբենինի և Ակոստայի պատկերները համարձակ կը կարեն փառաւոր էջ մեր բեմի պատմութեան մէջ:»

Ահա այս վերջին խօսքերից ընթերցողը կարող է տեսնել, թէ նոյն իսկ ռուս գրողը հիացած մեր ազգակից մեծ ողբերգուի տաղանդով, իբր բեմի փառաւոր ներկայացուցիչն է համարում զայն, և դասում նորան աշխարհի մեծ արտիստների կարգը: Հետեւապէս ո՛րքան մեզ համար փառք և պարծանք է, որ Ադամեանը մեր բեմի փառաւոր անցեալի ամենամեծ ներկայացուցիչն է եղել, բայց մե՞նք արդեօք արի՞լ ենք նորա յիշատակին մի արժանի բան: անցել է ուղիղ տասը տարի նորա մահուանից և գուցէ այժմ նորա գերեզմանն էլ մի խեղճուկ հողակոյտ է ներկայացնում. Մենք մինչև օրս չտպագրեցինք նորա լիակատար կենսագրականը, չդրինք նորա անձանի վրայ, գոնէ մի հասարակ մահարձան կամ մի այլ գործով չյաւերժացրինք մեր ազգի մեծ զաւակի յիշատակը: Արդեօ՞ք ժամանակը հասած չէ մի բանով պարզերես մնալու մեծ ողբերգակի յիշատակի առաջ:

Ռուսահայերու մէջ վերջին տարիները շնորհիւ մեր բեմի մեծ գործիչների, (Սիրանոյշ, Պեպրոսեան) մեր բեմը բաւական յառաջ գնաց, գոնէ ժողովուրդը մեծ մասամբ սկսեց հետաքրքրուել իր բեմի վիճակով. և ահա Տփխիսում, ուր մինչև վերջին տարիները դատարկացած էր հայ բեմը, սկսել է նորից զարթել և թատրոնական մասնախումբ կազմակերպել միւս ազգերին մշտական հայ դերասանական խումբ պահելու նպատակով. Թող այդ մասնախումբը չմոռանայ և Ադամեանի յիշատակը: Չէ՞ որ Ադամեանի գործերուն մեծագոյն մասը անցել է Տփխիսում և Տփխիսեցիք առաւել քան ով պարտական են նորա յիշատակի առաջ. Թող Տըփխիսեցիք օրինակ տան և սկսին և այնուհետև ամէն կողմից Ադամեանի յիշատակը յարգողները արձագանգ կը տան:

ՅԱԿՈԲ ԳԷՆՋԵԱՆ

Պեատիգորսկ

ՊԻՍԻՔԼԷԹԻ ԸՆԴՀԱՆՐԱՑՈՒՄԸ

Ժամանակակից ենք դեռ այն շրջաններն՝ ուր ժողովրդական բերնով «Ճին Արապասը» «Շանսըզ աթ» «Եէմէզ իչմէզ» և. անուններով կը յորջորջուէր պիսիքլէթը: Թողունք անոր գործածութեան նորութիւնը գաւառներու մէջ, շատ անգեր Եւրոպայի պատահական ուղեւորները օծիքնին դժուարաւ ազատեր են շատ ամբոխին ձեռքէն: Նորօրինակ հրաշալիք մը, սատանայական գործիք մը կ'երեւար իրենց աչքին: Բայլերով հեռուէն կը դիտէին պիսիքլէթի արագ թաւալումը և քարերով կը փորձէին այդ փորձիչը ուժին դիմադրել: Լեռն ու ծործոր, գետն ու ծովակ գնացող, հեղհեղէն անվախ, անձրեւին, հովին կուրծք առնող փոքրիկ Սատանայի մը չարճիչ ուժը կը դորդէին զայն: Հեծանւորդ մը մասով ցոյց կը տրուէր իբրև ժամանակին հերոսը: Տեսնել և լսել կ'արժէր իրաւամբ առով զբաղող ամբոխ և չեոս հասարակութեան ձեւերն ու կարծիքները: Ամէն ենթադրութիւն կ'ըլլէին անոր նկատմամբ, բայց ժամանակ մը ի վեր բոլորովին տարբեր հայեցքով կը դիտէ ամբոխը այդ փոքրիկ մեքենան:

Թէև Փոքր Ասիոյ խորերը դեռ դըժուարագիւտ է պիսիքլէթը, սակայն մասնաւորաբար կարգ մը քաղաքներու, զոր օրինակ Ատանայի մէջ այնքան ընդհանրացած է անոր գործածութիւնը որ, մարդ ո՛և է Եւրոպական քաղաքի մը մէջ կը կարծէ զինքը առաջին ակնարկին: Հին թուական մը չէ վերաբերիր անոր երեւումը այդ քաղքին մէջ, 3—4 տարիէ է որ ահագին ծաւալում առած է, շնորհիւ Պ. Ս. Ուրֆալեանի՝ որ նախ Ամերիկայէն ներածելու փորձ մը ըրաւ խիզախ յանդգնութեամբ, և քայլ առ քայլ յաջողեցաւ մեծ թուով ներածել: Ամերիկեան ապրանքները այնքան կատարելագործ-

—)(50)(—

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐԸ

ՄԱՌԱ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

Թ.

—Պ. Սէվրաք եկած է և կը հարցնէ թէ կոմսուհին կրնա՞յ ընդունիլ զինքը, ըսաւ սենեկապանուհին:

Երբ Սառա լսեց զինքը այնքան մտադրող ընող անձին անունը, ուժգնապէս բաբախեց սիրտը, հազարումէկ խառնաշփոթ մտածումներ սկսան պտուտքիլ գլխուն մէջ: Մտաբերեց պատասխանել տալ թէ տունը չէր գտնուեր: Բայց յիշեց թէ կոմսը իրեն համար Սէվրաքի ըսած էր թէ կը սպասէր: Ու ճիգ մը ընելով պատասխանեց.

—Ներս մտցուցէ՛ք:

Սենեկապանուհին դուրս ելաւ: Սառա ոտքի վրայ կանգնած էր միշտ: Դուռը վերստին բացուեցաւ. Թեթեւ քայլ մը սահեցաւ տախտակամածին վրայ: Սէվրաք իր առջև կը գտնուէր: Կոմսուհին գլուխը մեղմօրէն ճօճելով պահ մը դիտեց երիտասարդ այցելուն: Յետոյ իր բազմոցին մօտ ցած աթոռակ մը ցոյց տալով, իր բարձերուն վրայ ընկողմանեցաւ նորէն, սիրուն և մեղմ ժպիտով մը ըսելով.

—Պէ՛տք է որ ձեր առաջէն մարդ ըլլըկեմ, որպէսզի հոս դաք: Ըսել է թշնա՞մի ենք իրարու:

—Թշնամի՛ մի, Աստուած իմ, պատասխանեց Սէվրաք ժպտելով: Ես շատ աննշան մէկն եմ, որպէսզի ուզէք չարիք հասցնել ինծի, և շատ անձնուէր կոմսին, ուստի չեմ կրնար ամենախորին յարգանք մը չտածել ձեզ նկատմամբ:

Սառա ձեռքը շարժեց, կարծես ըսելու համար թէ ճշմարտութիւնը չէր սարկա և թէ չէր ուզեր խոստովանիլ: Սէվրաք նեղուած դիրքի մը մէջ չէր համարձակեր խօսիլ, մանկամարդ կնոջ թափանցող նայուածքէն ազդուած:

—Երբեք երեւան չէք ելլեր. կարծես ինէ հեռանալ կը ձեւացնէք, յարեց կոմսուհին:

—Պատճառը սա է որ շատ յարաբերութիւն չունիմ մարդոց հետ:

—Առանձնութեա՞ն նուիրուած էք ուրեմն ինքզինքնիդ:

—Ոչ, տիկին, բայց շատ կ'աշխատիմ, իմ ասպարէզիս մէջ յառաջանալու համար: Եւ որքան ալ բարեկացակամ գտնուին ինծի նկատմամբ, պէտք է որ իմ ջանքերովս արդարացնեմ ինծի եղած շնորհները:

Լռութիւն մը տիրեց. Սառա խորհիլ կը թուէր: Իր ճակատը փոթթուեցաւ, դիմագիծերը կծկուեցան:

—Ոչ մէկ բան կը բացատրէ ձեր բըռնած դիրքը, յարեց Սառա ծանր ձայնով մը: Կ'երեւայ թէ զիս բաւական չարախօսած են ձեզի և թէ դուք հաւատացած ըլլալու էք բոլոր ըսուածներուն:

—Տիկին, կ'երդնում որ... թոթովեց Սէվրաք:

—Շատ զբաղեցուած եմ չարունակեց կոմսուհին: Կեանքը ինծի համար հեշտ բան մը եղած չէ: Հարկ եղաւ որ ընկերութեան վրայ յարձակում գործեմ: Ամէն ոք քամահրած, նախատած է զիս: Նախ, մայրապետիս ծառաները, որոնք, երբ փոքր էի, ընկեցիկ աղայ կը կոչէին զիս: Ընկերակիցներս, իմ պատմութիւնս իրենց ծընողքներէն լսած ըլլալով, գիշու կը կոչէին զիս, լացնել տալու համար: Այն ընտանիքը որուն մէջ մտայ, առանց իմ փափագելուս, ուզեց զիս կողոպտել, թէև հարուստ ըլլար ու մեծ ժառանգութեանը պէտք չունենար: Երբ ա՛լ ինքզինքս տէր եղայ, սկսայ անձս պաշտպանել մարդոց քմահաճոյքներուն, կանանց նախանձոտութեան և ամենուն անմտութեան դէմ: Ամբողջ կեանքս պայքար մը եղած է, որուն մէջ միշտ յաղթական եղած եմ, կամ երկիւղ և կամ յարգանք ներշնչելով, առանց մէկուն իրաւունք տալու զիս արհամարհել: Միայն դուք համարձակեցաք ատոր անգամ: Ինչո՞ւ:

Սառայի այտերը ծիրանեգոյն եղան, աչքերը շողացին: Բերնի մօտեցած էր, և, ամէն անգամ որ շարժում մը կ'ընէր՝ իր զգեստներէն արտաբուրող քաղցր բոյրերը կը գլխէին երիտասարդ այցուն:

—Կը սխալիք, տիկին, պատասխանեց Սէվրաք դողդողուն ձայնով մը. երկչոտ եմ և հիմա յարգելից եմ: Երբ նորատի աղջիկ էիք, ինչ հարկ կար ձեզի մօտենալու: Ի՞նչ կրնայի յուսալ: Աղքատ եմ ու զինուորական աստիճանս բարձր չէ: Ուրեմն պիտի սիրէի ձեզ և այն ատեն մեծ դժբախտութիւն մը պիտի ըլլար ինծի համար: Այսօր ամուսնացած էք այնպիսի անձի մը հետ, որուն սերտիւ կապուած եմ, և աւելի քան երբեք պէտք է հեռու մնամ ձեզմէ: Կ'ըսուի թէ և տարիքս շատ դիւրաւ կ'ըմբռնուի, դուք ալ նոյնը ներշնչած էք ամէն անոնց՝ որոնք մտերմօրէն կը տեսնուէին ձեզի հետ: Հետեւաբար, իմ հասակումս պէտք է նկատել արդիւնք ծայրայեղ խոհեմութեան ու զգուշաւորութեան. խնդրեմ վրաս, եթէ կ'ուզէք, բայց մի՛ պախարակէք զիս, ո՛չ մը մի՛ համարէք իմ ուղղամտութիւնս:

(Շարունակելի)

եալ և գիւղացին են որ աշխարհիս ոչ մէկ ծայրը կրնայ արտաբերուիլ այնքան լաւ պայմաններով։ Այդ առապին հեռաւորութենէ առաքուած պխինձները 5—6 ոսկիով կը ծախուին այսօր, գին մը որ անհաւատալի թուի թերեւս շատերուն։ Պէտք չէ մոռնալ յիշատակելու հոս թէ հեծանիւի մուտքին մեծապէս նպաստող պարագան եղած է Ատանայի դաշտային հանգամանքը և այգեգործներու բազմութիւնը։ Ընդհանրապէս Ատանայի այգիները 30—40 վայրկեանի չափ հեռաւորութեան վրայ կը գտնուին, եւ նաֆ գաւակորդը—մինչ նորեր—երեկոյեան բանթոլին անմիջապէս հեծանիւով կը հասնան 9—10 վայրկեանի մէջ գլելով, քերելով յիշեալ հեռաւորութիւնը. պտղատաներու վրայ, փողահար, ղանդակահար փոքրիկ մեքենաներ այլ և այլ ուղղութեամբ կը սուրան կ'անցնին, յաճախ նկատելի չարաճճիութեամբ խրտչեցունելով ճամբուն երկայնքը գտնուող ձիերը և աւանակները։

Մէկ երկու տարիէ ի վեր Կիլիկիոյ ոստանին—արտադրութիւնը բաւական հարուած մը կրեց հեծանիւի գործածութենէն։ Այգիներէ վերադարձին՝ սոյն չորքոտանիին վաճառումէն ըլլալիք կորուստը՝ գործին և յարգը հաշուելով՝ ահագին տարբերութիւն մը առաջ կու գայ. մինչդեռ հեծանիւ մը զերծ է այդ անակ ծախքերէ և մահուան պարագայէն։

Մարդ կը զմայլի ի տես անթիւ յոքնոց հեծանուորդներու, որոնք կէս երկվեցեակ մը խումբ կազմած՝ կը սուրան կ'անցնին ճամբէն։ Մէրսինի և Ատանայի հեռաւորութիւնը 3—3½ ժամէն կրնան կտրել հեծանուորդները՝ ժամանցի համար։ Ատանայի շրջակայ գաւառակներն ալ կամաց կամաց կը ներմուծուի սոյն մեքենան, որով ժողովուրդը բոլորովին վարժուեցաւ հիմակ և գուրգուրանքով կը վերաբերուի դէպ ի այդ նախկին «ձին տրապասը» յոքնոքնուած մեքենան։

Ատանա — ԱԿԱՆԱՏԵՍ

Քաղաքական Լուրեր

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Բրիտանական նաւատորմը.—Կարեւոր վիճաբանութիւններ Լորտերու ժողովին մէջ.—Նաւատորմին կացութիւնը.— Ծովային նախարարին յայտարարութիւնը.— Երեսփ. ժողովին մէջ։

Լոնտոն, 5 յուլիս.— Այսօր Լորտերու ժողովին մէջ բաւական ընդարձակ վիճաբանութիւն մը կատարուեցաւ բրիտանական նաւատորմին վրայ։ Լորտ Սէլնսէր խնդիրը բացաւ։ Չափաւոր ու յստակ ճառով մը տեղեկութիւններ ուզեց թէ այս տարի շինուող նաւերը ի՛նչ ձեւ ունին և թէ նաւարաններուն մէջ աշխատութիւնները ի՛նչ ատրճան կը յառաջանան։ Լորտ Սէլնսէր խնդրեց ծովային նախարարէն՝ հանդարտեցնել միտքերը, վասն զի ընդհանուր երկիւղ մը կը տիրէ թէ բրիտանական նաւատորմին վիճակը ի՛նչ պիտի ըլլայ երբ պատերազմ ծագի։ Ատենաբանը յարեց.

«Կը համարձակիմ ըսել թէ ոչ ոք, նոյն իսկ Խորհրդարանը ձեռնհաս է սահմանել՝ որ և է նաւային կայարանի յատկանալիք նաւերուն թիւը և հանգամանքը. Ծովային նախարարութիւնը միայն կրնայ որոշել թէ նաւատորմը պէտք եղածին չափ բազմաթի՞ւ է և թէ անհրաժեշտ ձեւը ունեցող մարտանաւերէ կը բաղկանա՞յ թէ ոչ։ Կարծեմ թէ մեր ատեններ ծովային պաշտօնարանին մէջ խնամով պատրաստուած ծրագիր մը գտնուած է միշտ՝ պատերազմի ատեն ըլլալիքին համար։ Կ'ուզէի հարցնել ծովային նախարար ազնուական Լորտին թէ այդ ծրագիրը գոյութիւն ունի՞ և թէ կը կարծէ որ պատերազմի ատեն Միջերկրականի և ուրիշ տեղերու նաւարաժինները պիտի կրնան գործադրել այդ ծրագիրը։ Եթէ ազնուական Լորտը կ'ըսէ թէ նաւատորմը պատերազմի ատեն նոյն ծրագիրը գործադրելու վիճակին մէջ պիտի գտնուի, այն ատեն կը մտածեմ թէ վախնալու բան մը չունինք։ Ուրախ եմ մտածելով որ ծովային պաշտօնարանին մէջ քաղաքականութեամբ չեն զբաղիր։ Շատ մը քաղաքական խնդիրներու մասին համակարծիք չեմ նախարարութեան, բայց վստահ եմ թէ ազնուական Լորտը և ծովային պաշտօնարանը իրենց պարտքը պիտի կատարեն և պիտի հսկեն՝ մեր նաւատորմը կատարելապէս զօրաւոր վիճակի մէջ պահելու համար։ Ուրիշ խնդիր մը որ բաւական ուշադրութիւն հրաւիրած է, ընդծովեայ շոգենաւերու խնդիրն է։ Աւելորդ է ըսել թէ չեմ պահանջեր որ ազնուական Լորտը շինութեանց գաղտնիքները երեւան հանէ, բայց ճաղէս հարկ է փորձերը շարունակել այդ ուղղութեամբ։ Կ'ուզեմ քանի մը խօսք ըսել այն եղանակին վրայ, որով ծախսուեցաւ նաւատորմին յատկացուած գումարը։ Կը յիշեմ տարի մը՝ երբ ազնուական Լորտը յայտարարեց թէ քուէարկուած վարկերէն 800 հազար ոսկին չէր կրցած գործածուիլ։ Այդ վիճակը եթէ շարունակէ, խնդիրը շատ կարեւոր է, վասն զի ծովային նախարարութիւնը պիտի չկրնայ հարկ եղած նաւերը հայթայթել՝ պահպանելու մեր նաւային դիրքը։»

Ծովային նախարար Լորտ Սէլպորն նախ շնորհակալութիւն յայտնեց Լորտ Սէլնսէրի՝ որ առիթ կ'ընծայէր իրեն խօսելու, և յարեց.

«Մեզի դէմ եղած քննադատութեանց ընդհանրապէս առաջինը կը վերաբերի մեր նաւատորմին ընդհանուր թիւին։ Կ'ըսուի թէ մեր նաւատորմը պէտք է կարող ըլլայ կռուիլ նաւային երեք մեծ տէրութեանց միացեալ ոյժին դէմ. ինչո՞ւ չորս չըլլան այդ տէրութիւնները։ Ոչ, ասիկա գնահատման ձեւ մըն է՝ որուն համակարծիք չեմ։ Ըսի թէ մեր նաւատորմը պէտք է կարող վիճակի մէջ գտնուի օր մը իրեն յանձնուելիք գործ մը յաջողութեամբ կատարելու համար. բայց այսօր մասնաւորապէս կը պնդուի՝ հիմնուած նաւերուն բաշխման եղանակին վրայ։ Այդ մասին միանգամ ընդ միշտ կը յայտարարեմ թէ ծովային նախարարութիւնը միայն գիտէ թէ ի՛նչ ընելու է։ Այն միայն կրնայ գիտնալ ի հարկին տալու նաւերուն ոչ միայն թիւը այլ նաև վիճակը։ Այդ նախարարութիւնը միայն ունի Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան տեղեկութեանց միջոցները. միայն ծովային նախարարութիւնը գիտէ թէ տէրութիւնը ի՛նչ կրնայ պահանջել նաւատորմէն։ Գալով մեր նաւային շինութեանց վիճակին, ատոր մասին ալ կը յայտարարեմ թէ մինչև 1902 յունուար 18 ին նաւերու շինութիւնը աւարտած պիտի ըլլանք։ Վեց ամիս ետքն ալ ութ ուրիշ նաւեր։ Անգլիոյ մէջ 63 թորփիլահալածներ ունինք, 26ը՝ տաք ջուրերու մէջ, որոնց 16ը՝ Միջերկրականի մէջ. նաև 21ը՝ փորձուելու վրայ են և 3ն ալ կը նորոգուին։ Միջերկրականի նաւարաժնին համար ալ կը յայտարարեմ թէ պատերազմի ատեն կատարելագործեալ վիճակի մէջ պիտի ըլլայ։ Մտահոգութիւն յայտնողներուն վախը այն ենթադրութեան մէջ կը կայանայ թէ կրնայ ըլլալ որ յանկարծակի յարձակում մը ըլլայ, բայց այդ ենթադրութիւնը արտառոց է։ Առաջին ընդծովեայ շոգենաւը պատրաստ պիտի ըլլայ սեպտեմբերին։»

—Երեսփ. ժողովին մէջ ալ քանի մը անկարեւոր խնդիրներէ ետքը վիճաբանութեան առարկայ եղաւ նաւատորմին նիւթը։ Ծովային նախարարութեան խորհրդական Պ. Արնոլտ Ֆորսթէր, նախարար Լորտ Սէլպորնի պէս, ներկայացուց բրիտանական նաւատորմին կացութիւնը։ Շինութեանց յապաղումներուն համար ըսաւ.

«Բաւական տարի է որ չկրցանք յաջողիլ մեր ուզածին չափ նաւեր ունենալ։ Պէտք է խոստովանինք թէ համախառնումն կայ նաւագործարաններուն մէջ և թէ շատ դժուար է յապաղում մը դարմանել։ Ինչ որ կարելի է կ'ընենք այդ դժուարութեան յաղթելու. յանձնաժողով մը կազմուած է խնդիրը ուսումնասիրելու համար։»

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ

Ընկերակցութեանց օրէնքը.—Պապին շրջաբերականը։

Հռոմ, 6 յուլիս.— Պապը շրջաբերական մը կը ղրկէ կրօնական միաբանութեանց մեծաւորներուն, յիշելով իր կողմէ ցոյց տրուած հոգածութեան հաւաստիքները։ Ցաւ կը յայտնէ անոնց կրած յարձակումներուն և իր ջանքերուն անյաջողութեանը համար։ Պապը կ'ըսէ թէ Եկեղեցիին իրաւունքները բռնաբարուած են և գործը խանգարուած։ Լէոն ԺԳ. կը դատապարտէ Ֆրանսայի հրատարակած Ընկերակցութեանց օրէնքը զոր հակառակ կը նկատէ բնական, աւետարանական և եկեղեցական իրաւունքներուն։ Պապը բողոքելու յորդորներ կը կարդայ կրօնականներուն։ Կ'ըսէ թէ հալածման ճշմարիտ պատճառն է՝ աշխարհի ատելութիւնը Եկեղեցւոյ դէմ։ Կրօնական միաբանութեանց բարձումը ճարտար մեքենայութիւն մըն է՝ ազգերու կողմէ քրիստոնէութեան ուրացումը փութացնելու համար։ Բողոքերանքի երկրորդ պատճառ մը կը կազմեն բողոքները պարկեշտ անձերու, որոնք կը խոստովանին դաստիարակութեան և գթութեան գործերու մէջ կրօնական միաբանութեանց բարիքները։ Բողոքերութեան երրորդ պատճառ են Պապին դրմասները որոնցմով կը շնորհէր կրօնականները իր հրամաններուն հնազանդելուն և անոնց միսիոնարներուն աքսորանութեանը համար։ Պապը խրախուսանքի խօսք չորրորդ պատճառ մէջ կը բերէ անկողմնակալ դիւանագէտներու կարծիքը։ Լէոն ԺԳ. կը յարէ.—«Աշխարհի չարամտութիւնը Եկեղեցիին համար աշխատած ըլլալ կը յաւակնի՝ կրօնականներու իրաւունքները բռնաբարելով։ Հալածումը մասնաւոր առաքինութիւն մը կը պարունակէ՝ աւելի ոյժ տալու միաբանութեանց որոնք թէեւ ամէն կողմ ցրուած, սակայն կրօնական ոգին կը պահպանեն իր ամբողջութեանը մէջ։ Հնազանդեցէք Վատիկանի ու ձեր մեծաւորներուն հրահանգներուն. ձեր անդրանիկներուն օրինակին հետեւեցէք՝ որոնք աւելի դաժան ժամանակներ անցուցած են. համբերատար և ծանրախոհ եղէք, բայց առանց դադրելու. բարիքով յաղթեցէք չարին. ձեր հետ ունիք Պապը և ամբողջ Եկեղեցին։ Վստահութեամբ աղօթեցէք և յիշեցէք Յիսուս Քրիստոսի սա խօսքը.—«Յաղթեցի աշխարհին»։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Լայբցիկի սեղանաւորական տագնապը.— Հաշուեյարդարութիւնը.— Բասէլի մէջ.— Գարփի Ընկերութիւնը։

Պերլին, 4 յուլիս.— Լայբցիկի պանքային հաշուեյարդարութիւնը կը շարունակուի։ Պանքային բաժնետէրերու Ընկերակցութեան յանձնաժողովին նախագահը կը ծանուցանէ թէ հաշուեյարդարութիւնը կատարող պաշտօնեաները ամէն ջանք կ'ընեն՝ բաժնետէրերու շահերը պաշտպանելու համար։ Ձերբակալուած անօրէններուն ինչքերը գրաւի տակ առնուեցան։ Լայբցիկի Թաղապետութիւնը գլխաւոր զոհն է սնանկութեան, վասն զի այդ պանքային աւանդ թողած է կարեւոր գումարներ՝ որոնց յանձնումը իրեն վստահուած էր և որ պիտի յատկացուէր հանրօգուտ գործերու։ Պանքային հաշուեառումները կատարելապէս ճիշդ և ուղիղ են։

Լոնտոն, 6 յուլիս.— Թայմզ սապէս կը խօսի Լայբցիկի պանքային խնդրին վրայ.—«Հաւանական կ'երեւայ որ Լայբցիկի պանքային հաշուեյարդարութիւնը նախապէս կարծուածէն աւելի նպաստաւոր պայմաններու մէջ կատարուի։ Իրազեկ միջավայրերու մէջ այնպէս կը նկատուի թէ պահանջատէրերը իրաւունք ունին յուսալ թէ իրենց առնելիքին հարիւրին ութսունը պիտի կրնան ստանալ։»

Պերլին.— Լայբցիկի պանքային տագնապը դժնդակ կերպով պիտի զգացուի Բասէլի մէջ, ուր բացի հարիւրի չափ պաշտօնատէրերէ որոնց վաթսունը ամուսնացած են, Ընկերութեան միւս պաշտօնեաներուն թիւը կը հասնի հինգ հազարի։ Միւս կողմէ Բասէլի պանքանրը պիտի չվնասուին, բացի մէկէն որուն օգնութիւն մը եղած է։ Ասոր հետ մէկտեղ քանի չափ սնանկութիւններէ կը վախցուի։ Սեղանաւորական այդ տագնապին հետեւանքով Թաղապետութիւնը պիտի կորսնցնէ իր հասոյթէն 6—800,000 մարք, որուն հետեւանքը պիտի ըլլայ տուրքերու յաւելում մը։

Լայբցիկ.— Գարպժուրի յատուկ գործի Ընկերութեան բացն է 14 ու կէս միլիոն մարք՝ զոր վարչական Խորհուրդին և տնօրէնութեան անդամները կը պարտին Ընկերութեան։ Այդ գումարին համար Ընկերութեան արկղը յանձնուած թուղթերը անհետացած են. այնպէս կը նկատուի թէ առանց երկու անգամ իրրեւ գրաւ յանձնուած ըլլան Լայբցիկի պանքային՝ Ընկերութեան վարչական Խորհուրդին զանազան անդամներուն պարտքերուն համար։ Ընկերութեան վարչական Խորհուրդին նախագահ Պ. Սումրփ սնանկացած հռչակուեցաւ իր անձնական գոյքերուն համար և բանտարկուեցաւ։ Ընդհանուր անօրէն Պ. Շմիտ անհետացած է։

Վիեննա.— Բռնկէններու և ուրիշ այդ կարգի ապրանքներու բաժանորդագրական Ընկերութիւն մը՝ Ֆէլիքս և Պոլ-Վէգ Լայբցիկի սեղանաւորական տագնապին հետեւանքով իր վճարումները դադրեցուց։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ֆէլիքս Ֆորի հետ տեսակցութիւն մը Ֆաշոտայի խնդրոյն վրայ.—Չինէն վերադարձող զօրքերը.—Երկաթուղիի պաշտօնեաները.—Աշխարհիս երէց հիւանդապահուհին.—Օնորիուս Տէվէթ։

Բարիզ, 7 յուլիս.—Ֆիկարօ հանգուցեալ նախագահ Պ. Ֆէլիքս Ֆորի մէկ տեսակցութիւնը կը հրատարակէ, որ իր բարեկամներէն մէկուն հետ ունեցած էր Ֆաշոտայի խնդրոյն վրայ։ Պ. Ֆէլիքս Ֆոռ յայտարարեր է որ Մարշանի արշաւախումբը զուտ գիտական, տնտեսական պաշտօն ունէր, բայց ո՛չ զինուորական։ Առանց Լորտ Քիչնէրի միջամտութեան, որ և է թիւրիմացութիւն առաջ չպիտի գար։ «Անգլիա, ըսեր է նախագահը, երբեք վերջնագիր չղրկեց մեզի, ոչպէս զի հանրապետութիւնը ստացած ըլլայ զայն։ Ոչ և է զիջում չըրինք։ Պատերազմի երկիւղներ ծագեցան ընդհանուր դրդման հետեւանքով, բայց ամէն միջոց ձեռք առնուեցաւ ատոր առաջքը առնելու համար։ Կառավարութիւնը չվարանեցաւ 80 միլիոնի ծախք մը յանձն առնել ատոր համար, և ասիկա առանց խորհրդակցելու Խորհրդարանին հետ։ Բայց Երեսփ. ժողովին և Ծերակոյտի նախագահներուն ու ելմտական յանձնաժողովին տեղեկաբերներուն կարծիքը առնուած էինք։» Ֆիկարոյի հրատարակած այս տեսակցութեան առթիւ, Պ. Մըլիւրէօր, որ հանրապետութեան Նախագահին կողմէ այն թուականին նաեւ հրաւիրուած արտասովոր Խորհուրդին ներկայ կը գտնուէր, հետեւեալ յայտարարութիւնը կ'ընէ.—«Շատ ճիշդ է որ արտասովոր Խորհուրդ մը գումարուած էր Պ. Ֆէլիքս Ֆորի կողմէ։ Պ. Բռվիլ Բէլթան և ես ներկայ գտնուեցանք իբր ելմտական յանձնաժողովին նախագահ։ Հանրապետութեան Նախագահը մեզի ըսաւ.—«Պատասխանատուութիւնը ես յանձն կ'առնեմ,» և ձեր հաւանութիւնը կը խնդրեմ։ Միաձայնութեամբ տրուեցաւ այդ հաւանութիւնը։ Պ. Բէլթան այնպիսի խօսքեր ըրաւ որոնք խորապէս յուզեցին մեզ։ Գալով ինծի, լռութիւն պիտի պահէի այն ատենի անցքերուն վրայ, եթէ այդ միջադէպը ծանօթ չըլլար այսօր։ Չեմ վարանիր յայտարարելու որ տրուած տեղեկութիւնները ճիշդ են. այն ատեն քիչ մնացած էր որ պատերազմի բռնուէինք։» Այս յայտարարութիւնները հաստատուած են նախկին ծովային նախարար Պ. Լոքրուայի կողմէ, որ տեսակցութիւն մը ունեցած է էքլէրի մէկ խմբագրին հետ։

—Միրօ շոգենաւը, որուն մէջ կը գտնուին Չինէն վերադարձող ֆրանսական զօրքերը, Մարսիլիոյ քաղաքը հասաւ այս առտու։ Կամրջակին վրայ գտնուող զինուորները խանդավառ աղաղակներ արձակեցին։ Ծովակալ Պէտօն և բազմաթիւ պաշտօնեաներ նաւ գացին. յետոյ, զօրավար Ռուխոէ, յանուն զօրավար Մէյինեէկի, գնաց ողջունելու պաշտօնեաները և զինուորները։ Չինէն վերադարձող զինուորներուն թիւն է 1271, որոնց 120ը՝ հիւանդ, 55ը՝ նոր ապաքինած։ Ժամը ութին, առաջ նախաճաշ մը տեղի ունեցաւ, յետոյ զինուորները ցամաք ելան։ Այս միջոցին, ամբոխը կը խռնուէր։ Երբ 61րդ վաշտը Թնդանօթաձիգներու 13րդ հրետանիին հետ ճամբայ ելաւ, ամբոխը սկսաւ բուռն ծափահարութիւններ ընել։ Վաշտին նուագախումբը Մարսէյեզը կը նուագէր։ Զօրքերու անցած ամբողջ ճամբուն վրայ, խանդավառ ցոյցեր եղան զինուորներուն, որոնք իրենց զօրանոցները ուղղուեցան։ Ի պատիւ անոնց հանդէսներ կազմակերպուեցան ամէն կողմ, ինչպէս նաև սպաներու ակումբին մէջ։

—Խորհրդարանին այլեւայլ բաժանմունքներուն պատկանող երեսփոխաններու խմբակ մը հակառաջարկ մը ներկայացուցեր է երկաթուղիի պաշտօնեաներու վրայ դրուած օրէնքի մասին։ Առ առաւելն օրական տասը ժամ աշխատութիւն, ամէն տասը օր անգամ մը 24 ժամ արձակուրդ և տարին անգամ մը տասնըհինգ օրուան արձակուրդ։ Տասը տարուան ծառայութենէ յետոյ, որ և է պատճառով ճամբուած գործաւորները ու պաշտօնեաները—ի բաց առեալ անփութկանկատութեան պատճառ—իրաւունք պիտի ունենան համեմատական կերպով հանգստեան թոշակի մը։ Տասն հինգ տարի ծառայողները միայն իրաւունք պիտի ունենան հանգստեան ամբողջ թոշակին։ Քսան տարի յետոյ, ամէն գործաւոր, ինչ տարիք ալ ունենայ, պիտի կրնայ հանգստեան թոշակի համար դիմում ընել։ Կարգապահական պատիժները բնաւ չպիտի կրնան ազդել պաշտօնեաներու թոշակին և բրեմներուն վրայ։

—Ամբողջ աշխարհի աշխարհական հիւանդապահուհիներուն երէցը եղող օրիորդ Պօթա, որ 1840ին, տասնութ տարեկան հասակին մէջ Սալբէթրիէրի հիւանդանոցը մտած էր, այն ատեն Սանսիէի անօրէնութեան տակ, հիմա կը քաշուի պաշտօնէն։ Մինչեւ յուլիսի վերջերը պիտի շարունակէ իր պաշտօնը։ Այդ հիւանդանոցին կանոնագրին համաձայն, որ Մազըրէն կարտինալին ատեն պատրաստուած է, քսան տարի ծառայող ամէն պաշտօնեայ իրաւունք ունի հանգստեան արժանանալու, այն է ցկեանս նոյն հաստատութեան մէջ բնակիլ ու կերակրուիլ։ Օր. Պօթա Պատուոյ Լէգէոնի ասպետ է։

—Պ. Անտրիուս Տէվէթ յայտարարեր է թէ Ֆրանսա եկած է մտում առնելու համար ի նպաստ Պօէրներու եղած շարժման։ Կը պատրաստուի ներկայ գտնուելու այն ցոյցին՝ զոր յուլիս 14ին օրը որոշած են կատարել Բարիզի և Թրանսվալի ուսանողները։

ԼՈՐՏ ՌԸՍԷԼԻ ԴԱՏԸ

Կրկնամուսնութեան դատ.—Երդուեալները.—Հարցաքննութիւն.—Յետաձգում։

Լոնտոն, 4 յուլիս.—Լորտ Ռըսէլ, այսօր, նորէն ներկայացաւ Լորտերու ժողովին, խնդրելու համար դատին յետաձգումը, մինչև որ կարենայ իր անձնապաշտպանութիւնը պատրաստել և վկաներ բերել տալ։ Փաստաբաններուն և ժողովին ատենապետին միջեւ բուռն վիճաբանութիւն մը կատարուեցաւ։ Նիստին բացման աղօթքները ըլլալէ ետքը՝ Լորտ Ռըսէլ ներկայացուց իր ադերսագիրը զոր ատենադպիրը առաւ և բարձր ձայնով կարդաց։ Լորտ Ռըսէլի փաստաբանը խօսք առնելով ոյժ տուաւ այդ ադերսագրին։ Փաստաբանը գանգատեցաւ թէ շատ քիչ ժամանակ տրուած էր իր փոխանորդեալին՝ անձնապաշտպանութիւնը պատրաստելու համար։ Ատենապետը պատասխանեց թէ մայիս 18էն ի վեր տեղեկութիւն հաղորդուած էր։ Փաստաբանը դիտել տուաւ թէ Լորտ Ռըսէլ յունիս 17ին ձերբակալուած էր, հետեւաբար անկէ առաջ բան մը չէր գիտեր և կամ ըստ օրինի պարտաւոր չէր գիտնալ։ Ատենապետը յայտարարեց թէ առաջին անգամն է որ վկաներ ներկայացնելու համար պայմանաժամ կ'ուզուի, առանց ըսելու թէ ի՛նչ տեսակ վկաներ են ատոնք և թէ ո՛ր ատրիճան հաւանականութիւն կայ անոնց ներկայանալու։ Փաստաբանը ըսաւ թէ չէ կրցած հասնիլ ատենապետին ըսածը։ Ատենապետը խօսքը շարունակելով ըսաւ թէ կարելի չէ՞ Լոնտոնի մէջ ամերիկացի դիւանագէտ մը գտնել, ուրկէ ժողովը կարենայ քաղել իր պէտք ունեցած տեղեկութիւնները։ Փաստաբանը ժխտողական պատասխան տուաւ։ Ատենապետը յարեց թէ եթէ ուզէր կրնար գտնել։ Յետոյ ընդհանուր դատախազը երկար ճառ մը խօսեցաւ և առանց եզրակացութեան մը յանգելու, ժողովին կարծիքին յանձնեց հարկ եղած որոշումը։ Ատենապետը պատասխանեց թէ պէտք է «այո՛» կամ «ո՛չ» ըսէ։ Ընդհանուր դատախազը պատասխանեց թէ կը մերժէ ադերսագիրը։ Ժողովը քառորդ ժամու չափ խորհրդակցութիւն կատարելէ ետքը որոշեց դատը յետաձգել օգոստոս 6ին, յարելով որ այդ պայմանաժամը բացառիկ կերպով կը տրուի և թէ որ և է պատճառով կարելի չէ երկարել։

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Ապստամբները և կալուածները.—Հատուցումները մերժուած.—Սըր Մ. Հիքս Պիչի յայտարարութիւնը.—Ծայրայեղ միջոցներ կ'առաջարկուին Քրիւկէրի.—Լորտ Քիչնէր և Պաւէն Բոուէլ զօրավարը։

Բրեթորիա, 4 յուլիս.— Յայտարարութիւն մը կը ծանուցանէ թէ նկատելով որ ապստամբներու և կալուածներու գնման կամ վարձուելու մասին պայմանագրութիւն կնքողները պատերազմին պատճառով չեն կրցած գործադրել իրենց պայմանագրութիւնները, ուստի 1899 հոկտեմբեր 11էն սկսեալ մինչև յետոյ որոշուելիք թուական մը, կնքուած պայմանագրութիւններուն մէջ պիտի չհաշուուի այդ ժամանակամիջոցը։ Յայտարարութիւնը վերաբերութիւն չունի այն պայմանագրութեանց հետ որոնք մասնաւոր պատճառներով չեն գործադրուած։ Յայտարարութիւնը գործադրելի է Թրանսվալի և Օրանժի համար։ Բրեթորիայի մէջ դիւան մը հաստատուած է նոր ընկերութիւնները արձանագրելու համար։

Լոնտոն.—Թրանսվալէն արտաքսուածներու պահանջած հատուցումներուն համար կազմուած յանձնաժողովը, այսօր, մերժեց ութսուն ադերսագիրներ որոնց մեծ մասը Հոլանտացիներու կողմէ ստորագրուած էին։ Պատճառը այն է թէ, ստորագրուած վկայութիւններու նայելով, այդ ադերսարկուները ո՛չ թէ արտաքսուած, այլ Անգլիացիներուն մտնելէն պահուն հեռացած և կամ հոլանտական երկաթուղիի Ընկերութեան հրամանով մեկնած էին։

—Անգլիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ ելմտական խնդիրներու վրայ խորհրդակցութիւններ կատարուած ատեն ելմտական նախարար Սըր Մ. Հիքս Պիչ սա յայտարարութիւնը ըրաւ.

«Պատերազմի ծախքերուն մէկ մեծ մասը Թրանսվալէն և Օրանժէն պիտի գանձուի, բայց այդ որոշումը պիտի գործադրուի պատերազմը աւարտելէն և խաղաղութիւնը վերահաստատուելէն ետքը։ Ոսկի հանքերուն վրայ տուրք դնելու առթիւ հոգ պիտի տարուի որ անոնց զարգացումը չխանգարուի։»

Պրիւսէլ, 5 յուլիս.—Բըթի Պլէօ կը ծանուցանէ թէ Պ. Քրիւկէրի երկու անգամ առաջարկուեր է ծովահէնի նաւեր սպառազինել Անգլիոյ դէմ։ Այդ առաջարկութիւնը նախ Բրեթորիայի մէջ եղեր է արձակուրդ վայելող ֆրանսացի սպայի մը կողմէ և յետոյ Եւրոպայի մէջ։ Քրիւկէր մերժեր է, ըսելով որ ատիկա մարդկութեան հակառակ բան մըն է և թէ չէզոքներու իրաւունքներուն պիտի վնասէ։ Այդ գաղափարը յղացողները մտադիր են հրաւիրել Քրիւկէր նախագահը որ վերջնագիր մը ղրկէ տէրութեանց, յայտարարելով որ ծովահէնութեան դրութիւնը պիտի գործադրէ, եթէ միջամտութիւն չըլլայ։ Այդ անձերը այնպէս կը նկատեն թէ Թրանսվալի մէջ Անգլիացիներուն գործած անգթութիւնները պէտք է լսեցնեն Քրիւկէր նախագահին խիղճը՝ պատերազմական միջոցի մը համար զոր Մ. Նահանգները ու Սպանիա կը գործադրեն։ Քրիւկէր նախագահը եթէ բոլորովին մերժէ այդ առաջարկութիւնները, այդ գաղափարը յղացողները զայն պիտի գործադրեն, առանց պաշտօնական օժանդակութեան։

Լոնտոն.—Պատէն-Բոուէլ զօրավարը Բարպերթոն կը գտնուի և անկէ կը տեսնուի։ Լորտ Քիչնէրի սպայակոյտէն անգլիացի սպայ մը որ Բրեթորիայէն քանի մը օր առաջ Լոնտոն հասաւ, ակումբի մը մէջ բացատրեց Լորտ Քիչնէրի և Պատէն-Բոուէլ զօրավարին յարաբերութեանց ձգտեալ վիճակին պատճառները։ Անգլիոյ կառավարութիւնը մասնաւոր շրջաբերականով մը յանձնարարեր է իր սպաներուն գերի բռնելու աշխատիլ Պօէրներուն ամէնէն ազդեցիկ ըսպաները։ Պատէն-Բոուէլ առաջարկեր է Լորտ Միլնէրի որ այն ատեն Սըր Ալֆրէտ Միլնէր էր, Շթայն, Տէվէթ ու Պօթա զօրավարները գերի բռնել այն միջոցներով՝ զորս ամերիկացի Բէքսթըն գնդապետը գործադրեց Ֆիլիպպեանց հրամանատար Ակուինալտօն բռնելու համար։ Սըր Ալֆրէտ Միլնէր խանդավառութեամբ ընդունեց է այդ առաջարկութիւնը, բայց Լորտ Քիչնէր ըսեր է թէ նախամեծար կը համարի հրաժարիլ հարաւային Ափրիկէի բանակին ընդհանուր հրամանատարութենէն քան թէ այդ տեսակ գործի մը մասնակցիլ։ Լորտ Քիչնէր յետոյ խիստ նամակ մը գրելով Պատէն-Բոուէլ զօրավարին, հրամայեր է անոր որ պաշտօնատեղին մնայ։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

1896 Հոկտեմբեր 5 Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ յուլիս 1)14էն սկսեալ իրենց պայմանաժամը այդ թուականին աւարտող թիւ 10 կտրոնները և յունիս 2)15ի վիճակահանութեան մէջ ելած սոյն փոխառութեան պարտաթուղթերը պիտի վճարուին Օսմ. Կայս. պանքայի Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին սնտուկէն բացի կիրակիէ ամէն օր ժամը 10էն 2ուկէս (Ը. Ե.), և ուրբաթ օրերը ժամը 10էն կէսօր։ Այս կտրոններուն և պարտաթուղթերուն տեղ, որոնց պէտք է ըլլայ կցուած թուահամարեալ պարտըրոններ, պիտի տրուի ստացագիր մը, որ իր թուականէն 10 օր վերջը պէտք է ներկայացուի գանձուելու համար։

* * *

Հոկտեմբեր 5 մայիսին Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յուլիս 1)14էն սկսեալ իրենց պայմանաժամը նոյն թուականին աւարտող թիւ 30 կտրոնները պիտի վճարուին Օսմ. Պանքային Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին սնտուկէն, բացի կիրակիէ ամէն օր ժամը 10էն 2ուկէս (Ը. Ե.) և ուրբաթ օրերը ժամը 10էն մինչև կէսօր։ Այս կտրոններուն տեղ որոնց պէտք է ընկերանան թուահամարեալ պարտըրոններ, պիտի տրուի ստացագիր մը որ իր թուականէն 10 օր ետքը պէտք է ներկայացուի գանձուելու համար։ 1—4

Կ. Պոլիս, 11 յուլիս 1901

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Պէյրութի նահանգին կեդրոնական նահիյ անուանուեցաւ Հալէպի նահանգին կեդրոնական նահիյ Մէքքէ Ֆուատ էֆ., որուն յաջորդեց Մէքքէի նախորդ դատաւոր Մուսթաֆա Նաիմ էֆ.։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԽՏԻՎԸ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց կահաւորել Չուպուգլըի ամարանոցը, որ Խտիվ Ապպաս Հիլմի փաշայի բնակութեանը յատկացուած է։

—Ռուսիոյ դեսպան Պ. Զինովիէվ, անցեալ օր, փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Խտիվին։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ.—Ինչպէս երէկ ծանուցինք, կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ տարափոխիկ հիւանդութեանց մանրագէտ բժիշկ մը որ Հնդկաստանի մէջ գործնական փորձեր և ուսումնասիրութիւններ կատարած ըլլայ, օսմ. կառավարութեան ծառայութեանը մէջ ընդունուի՝ անոր հմտութենէն օգտուելու համար. այդ անձը նաև դասախօսէ բժշկական վարժարանին մէջ։ Կայս. այդ Իրատէն հաղորդուեցաւ Լոնտոնի օսմ. դեսպանատան որ փութացած է զայն գործադրել։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ պարսկական նոր դեսպան Միրզա Րիզա Խան, մայրաքաղաքս ժամանելէ առաջ, իր նախորդ պաշտօնատեղիէն՝ Բրիւքսէլէն Թէհրան պիտի երթայ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՇԵՄԻՆԹԱՅԸ.—Արեւելեան երկաթուղիներու Ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ Արեւելեան Շեմընթայըն կանոնաւոր երթեւեկութիւնը՝ Կ. Պոլիս-Բարիզ—Օսթանտ—Պէռլին, այսօրուընէ պիտի վերսկսի, սակայն Հէյտարփաշայէն մինչև Պէկլէրան որ և է կայարան պիտի չհանդիպի։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Երէկ առտու եւրոպական ժամ 5.45ին Իզմիրի մէջ երկրաշարժի թեթեւ ցնցում մը զգացուեր և բաւական տեւեր է՝ արեւելքէն արեւմուտք։

ՅՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքը, առջի օրը, ռուսական դեսպանատան Պէօյիւքտէրէի ամարանոցը գացած ատեն, ծովեզերքէն ընդունուեցաւ գիւղին յոյն քահանաներուն, ռուս դեսպանատան երէցին և յունական վարժարանին ուսանողներուն կողմէ։ Տ. Եոաքիմ Գ. առաջնորդուեցաւ դեսպանատան մեծ սրահը. ներկայ էին նաև քարտուղար Պ. Չէրգասքի ու օգնական թարգման Պ. Կրամաթերբուլոս։ Յունաց Ս. Պատրիարքը մեկնած ատեն դեսպան Պ. Զինովիէվ մինչև դուռը ընկերացաւ Ն. Սրբազնութեան։ Տ. Եոաքիմ Գ. նոյն օրը այցելութիւն տուաւ նաև Թարապիոյ մետրապոլիտին, Անտիոքի նախորդ Պատրիարքին, Լողոթէթ պէյի և Զարիֆի ընտանիքին։ Պ. Լէոնիտաս Զարիֆի քանի մը օրէն սեղան մը պիտի տայ ի պատիւ Ն. Սրբազնութեան։

—Տ. Եոաքիմ Ս. Պատրիարքը, երէկ, այցելութիւն տուաւ ելմտական նախարարին և կայս. անձնապահ զօրաբանակին հրամանատար Րէուֆ փաշայի։ Յետոյ Ֆէրիգիւղի Յունաց եկեղեցին գնաց, որուն տօնն է այսօր, և ներկայ գտնուեցաւ իրիկուան ժամերգութեանց։

—Տ. Եոաքիմ Գ. ծանոյց Սինոդին թէ Պատրիարքարանին մէջ ըլլալիք նորոգութիւնները ելմտացոյցին պիտի չվնասեն, և թէ յանձն կ'առնէ հարկ եղած ծախքերը հոգալ հանրութեան նուէրներով։

—Բերայէն Տիկին Արթէմիսիա Բուրնարա 500 ֆր. նուիրեց Բերայի Յոյն Տիկնանց աղքատախնամ Ընկերութեան։

—Էրէյլիի մետրապոլիտին դէմ եղած բողոքներուն համար Սինոդը մինչև տասնըհինգ օր վերջնական որոշում մը պիտի տայ։

—Սէրէզէն հեռագրուեր է Յունաց Պատրիարքարանին թէ տեղւոյն մետրապոլիտը Տ. Դիկրորիոս խնայողութեան համար փակեր է Սէրէզի ինը եկեղեցիներէն ութը և մէկը միայն բաց թողեր է։ Սինոդը, այդ մասին աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ստանալէ ետքը, հարկ եղած որոշումը պիտի տայ։

—Հելլենական դեսպանը՝ Սէլանիկի հելլէն հիւպատոսին հետ, երէկ, Ֆէնէր երթալով այցելութիւն տուաւ Յունաց Ս. Պատրիարքին։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պարոն Մարշալ ֆոն Պիպէրշթայն որ արձակուրդ ստացած է, երէկ, մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ Մէսաժըրիի Բոնկօ շոգենաւով։ Վեհ. Սուլթանին կողմէ Խարիճիէի արարողապետ Ղալիպ պէյ և Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին կողմէ ալ թարգմանները շոգենաւ երթալով ողջերթ մաղթեցին դեսպանին։ Ռուսիոյ, Ֆրանսայի ու Ռումանիոյ դեսպանները և գերմանական դեսպանատան պաշտօնատարներն ալ շոգենաւ երթալով ողջերթ մաղթեցին։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ.—Բարթիկ էֆ. Բիւքճեան, ադերսագիր մը մատուցանելով Մեծ Եպարքոսին, առաջարկեց որ բոլոր վաճառատունները ու խանութներն շատ տախտակներ ունենան, ցոյց տալով տէրերուն անունները և ծախուած ապրանքներուն տեսակը և թէ այդ նշանատախտակներէն տուրք մը առնուի։ Ադերսագիրը յանձնուեցաւ Պետական Խորհուրդին։

ՊԱՄՐԱՅԻ մէջ ռուսական փոխ-հիւպատոսութիւն մը հաստատուեցաւ, հոն հանդիպող Ռուսերուն վերաբերեալ գործերը կարգադրելու համար։ Այդ պաշտօնը յանձնուեցաւ Պ. Տամպի։ Ռուսական դեսպանատան մէկ թարգմանի վրայ,

կայս. Իրատէ մը հրամայեց վաւերացնել Գ. Տամովի պաշտօնը։

ՀՌՈՄԻ օսմ. դեսպանատան զինուորական կցորդ Շիւքրի փաշա, երէկ, իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ Մէսաժըրիի Բօնկօ շոգենաւով։

ԷՆԿԻՒՐԻԻԷՆ կը գրեն թէ անցեալ տարի երկրագործները շատ վարուցան կատարած ըլլալով, հունձքերը այս տարի բաւական առատ են, հետեւաբար կարելի պիտի չըլլայ առանց մեքենայի հունձքը քաղել։ Մշակներու օրականը մինչեւ ութ ղրուշ բարձրացեր է։ Երկրագործները չկրնալով մշակի օրական վճարել, իրենց հունձքերը ամբողջովին պիտի չկրնան քաղել։ Էնկիւրիի կուսակալութիւնը գրած է Ներքին գործոց նախարարութեան՝ հարիւր հատ մեքենաներ ղրկել հունձքերը քաղելու համար. ատոնց փոխարժէքը պիտի գանձուի իւրաքանչիւր արտէ՝ անոր տարածութեանը համաձայն։

ՄՈՒՍՈՒԼԻ նոր կուսակալ Նազըմ պէյ չորեքշաբթի օրը Սըվազ հասեր և դէպ ի Տիարպէքիր ճամբայ ելեր է։

ԳՈՆԵԱՅԻ կուսակալ Ֆէրիտ փաշա, որ քննական պտոյտի ելած է, չորեքշաբթի օրը Աքշէհր ժամներ է՝ կատարուած շինութիւնները աչքէ անցընելու։

ԱՅՏԸՆԻ նահանգին Նազիլլի գաւառակէն քանի քիլոմէթր հեռու Եէնի-բազար անուն տեղը հեռագրական կայան մը հաստատուեր է և հաղորդակցութիւնները սկսեր են։

ՎԻԷՆՆԱՅԻ օսմ. դեսպանատան զինուորական կցորդ դեր-գնդապետ Ահմէտ Նազիֆ պէյ ներկայ պիտի գտնուի Պրուքի մէջ կատարուելիք զօրաշարժերուն։

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Թնդանօթարանի քննիչ ժողովին նախագահի փոխանորդ Մահմուտ Շէվքէթ փաշա, ուրիշ սպայի մը հետ, քանի մը օրէն Դամասկոս պիտի երթայ՝ Հիճազի երկաթուղիին նկատմամբ քննութիւններ կատարելու համար։

ՊՈՒՔՐԷՇԻ օսմ. դեսպան Քեազիմ պէյ որ ժամանակէ մը ի վեր Քէօսթէնճէ կը գտնուէր, վերջերս Պուքրէշ վերադարձեր է։

ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՔՈՆԵԱՔՆԵՐ.— Իգտամ ձեռնհաս պաշտօնարանին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ, ըսելով որ ալքոլէ ու եղեւնի կեղեւներէ պատրաստուած հելլենական քոնեաքներ կը բերուին Կ. Պոլիս և թէ այդ ըմպելիները վնասակար են՝ հանրային առողջապահութեան տեսակէտով։

ՄՈՒՏԱՆԵԱՅԻ գաւառակին մէջ ձիթենիներու վրայ տեսնուած հիւանդութիւնը դարմանելու համար, ծրագիր մը պատրաստուեր է Մուտանեայի երկրագործական ուսուցիչ Գլէանթի էֆ.ի կողմէ։

ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ դեսպանը երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԿԵՂԾ ԴՐԱՄՆԵՐ.—Պուքրէշէն Մուսկունա անուն մարդ մը կնոջը հետ Կ. Պոլիս եկեր է՝ օսմ. դրամներուն կեղծերը շինելու, ոսկեզօծելու և իբրեւ կնոջական զարդի դրամ ծախելու համար։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը հրահանգ ղըրկեց ամէն կողմ՝ արգիլել այդ կորդի կեղծ դրամներու շրջաբերութիւնը։

ԱՐՄԱՇԻ գիւղախումբին միւտիր կարգուեցաւ Ատաբազարի երեւելիներէն Օսման պէյ։

ԴԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ.— Սէլանիկէն երէկ մայրաքաղաքս ժամանեցին քան անուոր 132 իսլամ գաղթականներ։

ԳԱՍԹԷՄՈՒՆԻԻ այգիները բաւական վնասուեր են անցեալ շաբթուան անձրեւներէն։

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԸ.—Գերմանացի ամբաշէն զօրքերու դեր-գնդապետ Պ. Օտէն օսմ. բանակին մէջ պիտի ծառայէ։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ մէջ անցեալները պատահած հրդեհին պատճառած վնասը 150 հազար ոսկի կը հաշուուի։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ Քուպանեց թնդանօթակիրը որուն համար ծանուցուեցաւ թէ արտօնուած է Տարտանելէն անցնիլ, այս առաւ Վոսփորէն անցնելով Սեւաստաբոլ ուղեւորեցաւ։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Մարդահամարի կանոնագիրը կը տրամադրէ թէ երբ որ և է տարու անձի համար հաստատուի թէ մարդահամարի տումարներուն մէջ արձանագրուած չէ, մէկ ոսկի տուգանք առնուելով արձանագրութեան գործողութիւնը կատարուի։ Գասթամոնիի կուսակալութիւնը հեռագրով հրահանգ խնդրած է Ներքին գործոց նախարարութենէն թէ չարձանագրուող ընտանիքի մը մէջ եթէ բազմաթիւ անձեր գտնուին, իւրաքանչիւրին մէյմէկ ոսկի՞ թէ միայն տանիքին մեծէն մէկ ոսկի տուգանք առնելու է։

ՕՍՄ. ՆԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ մէջ, կ'ըսէ Սաmskp, տարափոխիկ հիւանդութիւններէ բան մը չէ պատահած։

ԺԱՆՏԱԽՏ.— Չորեքշաբթի օր Եգիպտոսի մէջ ժանտախտէ դէպք ու մահ չէ պատահած։

ՉԻՒՀՏԻ ՓԱՇԱ.— Վեհ. Սուլթանը իմանալով որ ելմտական նախարար Զիւհտի փաշա հիւանդ է, սենեկապետ Ֆաիզ պէյը ղրկելով ողջախութիւնը հարցնել տուաւ։

ՍՈՖԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ պուլկար կառավարութիւնը յաջողեր է Փրանսացի դրամատէրներէ հարիւր միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը կնքել՝ ծխախոտի մենավաճառը փոխարէն ցոյց տալով։ Փոխառութեան պարտաթուղթերը հարիւրին 85 գինով չըլլարերութեան պիտի հանուին և հարիւրին հինգ տոկոս պիտի ունենան։ Ծխախոտի մենավաճառին պաշտօնեաներուն ընտրութեանը համար խորհրդակցութիւններ պիտի կատարուին, երբ պահանջատէրերու ընկերները Սոֆիա հասնին։ Եւրոպական քոնթրոլի մը հաստատութիւնը հաւանական կը նկատուի։

ԿԱՅԾԱԿ.— Անցեալ օր, տեղատարափ անձրեւին ատեն Գանտիլլիի մէջ ծառի մը վրայ կայծակ ինկեր է։ Նոյն միջոցին տակը գտնուող Սայիտ ու Ահմէտ թեթեւապէս վիրաւորուեր են։

—Նոյն օրը Գուրուչէշմէի բայը կեցած հելլենական առագաստանաւ մը կայծակ իջնելով, շուաններէն վար առեր ու ծովը գացեր է։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ.— Երէկ գիշեր ժամ 12ին Թափխանէի Զաքուր Ճամամ թաղը բաղնիքին առին նպարավաճառի փայտաշէն խանութէ մը հրդեհ ծագելով այրեցաւ՝ վրան գտնուած սենեակներով։ Խանութին առին գտնուած տուն մըն ալ կիսովին այրեցաւ։ Խանութը վարձած էր նպարավաճառ Կավրիլ։ Հրդեհին ատեն Չրհանկիր զօրքերու սպայ մը թեւէն վիրաւորուեցաւ։

ՄԱՆՕԹ երաժշտագէտ ու դաշնակահար Ցարութիւն էֆ. Սինանեան Սուվը Եւր. եր Սմբուն անուն գեղեցիկ մարշ մը յօրինած է, դաշնակի համար։ Սինանեան էֆ. ասկէ առաջ ալ 12ի չափ զանազան կտորներ հեղինակած է։

ՊՈՄՈՆԹԻԻ գարեջուրի անուանի ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ իր պատրաստած մէկ նոր գարեջուրը, Մարձըն պիէր, յառաջիկայ յուլիս 1/14էն սկսեալ պիտի ծախուի Թագսիմի և Թէքէ Պաչէի Թաղապետական պարտէզներուն մէջ։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ մարսողութեան և դէմքը կը տձեւցընէ։ Առանց լաւ ակռաներու, բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չի կայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։— Ուստի խորհուրդ կու տանք ատամնէ զուրկ անձերու դիմել Տքթ. Պառիի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ ակռը դնել երբերուն և անցաւ ակռաները արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաները պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, եայլն. որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամենէն փափուկ, ամենէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պառիի լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միայն սակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը. Ե.) մինչեւ իրիկուն 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԳՈՆԵԱՅԻ ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ.— Գոնեայի շրջակաները, Աքշէհր, Պողքըր, Հատըմ, Լարէնտէ, Էրէյլի, Աք Սէրայ, Սէյտի-Շէհրի, Պէյ Շէհիր, Սիլէ, Գարաբունար, Ըլղըն, Համիտ Ապատ, Պուրտուր, Օլու-Պորլու, Թէֆնէ, Էյրիտիր, Գարա-Աղաճ, Եէլվաճ, Պարլա, Սէքիրճէնտ, Քոչ Հիսար գաւառակ, Քոչ Հիսարի աղահանքը և Հաճի Պէքթաշ՝ ապրիլ 26։

ՈԴԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԵԱՑ ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ.— Սու Եոլու՝ մայիս 10։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ.— Պալըքէսիր և շրջակաները՝ ապրիլ 27։ Բաշալիման՝ մայիս 1։ Ավշա՝ մայիս 2։ Պրուսա՝ մայիս 8։ Մուտանիա՝ մայիս 9։ Պէրկօզ, Թրիլիա և Սըղը՝ մայիս 11։ Իմրալը և Մարմարա՝ մայիս 12։ Պալաթիէ՝ մայիս 13։ Ասմալը՝ մայիս 14։ Միխալըճ-Պօղազը, Քուրշունլու, Արմուտլու, Սէօյիտ, Քէտոս, Էսկի-Շէհիր, Իւշագ, Քէօթահեա, Ինէկէօլ, Լէֆքէ, Բիլէճիկ, Պիլէճիգ, Հէրէքէ, Երտէք, Պանտըրմա, Միխալըճ, Էքինլիք, Սըքրիա, Այօնիա և Կէմլէյիք՝ մայիս 15։ Քարու տաղ, Միհալիճ, Կիւլ-Բազար, Եէնի-Շէհիր, Իզնիք, Քալմի և Բիասթաս՝ մայիս 16, Սանտըրղը՝ մայիս 17։ Պիղադիչ, Քոնեա, Էյրի Կէօլ, Գարա-Հիսար և Սանտըգլը՝ մայիս 18, Կէօքլէր, Էտինճիգ և Կոլվասըն՝ մայիս 20։ Սըմավ, Կիւննան և Ազիզլէ՝ մայիս 21։ Բազարքէօյ՝ մայիս 22։ Աթրանոս՝ մայիս 25։ Միխալկաճը՝ մայիս 29։ Քէրմասթը՝ մայիս 31։

(Շարունակելի)

ՄԵՏԱՔՍԻ
ՄԱՆԱՐԱՆԱՏԵՐԵՐՈՒ ՑԱՏՈՒԿ
ԲՐՈՎԷԹՆԵՐ
ԿՇԻՌՆԵՐ
ՃԱՆԿԻԿՆԵՐ
ՀԱՏՏԵՆԵՐ
մեր քով պատրաստ կը գտնուին խիստ չափաւոր գիներով և ամէն ուրիշ տեսակ յանձնարարութիւններ Եւրոպայէ բերել կը տրուին փութով և ճշդութեամբ։
Հասցէ.—Ա. Փանոսեան և Ընկ.
43, Քէօրրիւլի Խան 43, Կ. Պոլիս
Կեդրոնատեղի Շակեր Նորաձեւ մետաքսէ գործուածքներու։
738 9—10

Ազգային Լուրեր

Կիպրոսէն կը գրեն մեզ 15 յունիս թուականով. «Երկու օր առաջ իր մահկանացուն կնքեց, և իբրեւ Հայ-կաթոլիկ՝ լատինաց գերեզմանատունը ամփոփուեցաւ փաստաբան Տիրան էֆ. Օգոստինոսեան, որ երեք տարիէ ի վեր կը տառապէր ըղեղային հիւանդութեամբ։ Հանգուցեալը 49 տարեկան էր և իր մաքի եղական կարողութեանց շնորհիւ Կիպրոսի դատարանաց մէջ այնպիսի դիրք դրուած էր որ նախանձելի եղած էր։ Տիրան էֆ.ի ցաւալի մահը կորուստ մըն է տեղւոյս հայ գաղութին համար ալ։ Թէեւ յոյժ զբաղեալ էր՝ բայց մասնաւորապէս՝ Ս. Մակարի վանուց հողային դատերը մեծ յաջողութեամբ պաշտպանած էր սահմանակից գիւղացիներու դէմ. Ցուղարկաւորութեան հանդէսը փառաւոր եղաւ։ Ընտրեալ հոծ բազմութիւն մը, ամէն ազգէ, կը հետեւէր դագաղին, որուն վրայ՝ մասնաւորներէ զատ, քաղաքիս փաստաբանական մարմինն ալ պսակ մը դրաւ, դամբանական ճառով մը։ Հանգուցեալը ամուրի էր։ Ունի երեք ամուսնացեալ քոյրեր, որոնք շատ կը յարգուին քաղաքիս մէջ։»

—Քասթէմունիէն կը գրեն մեզ յունիս 23 թուականով. —«Քանի մը օր առաջ քաղաքիս մեկնեցաւ Տոքթ. Եփրեմոս էֆ. Եազարեան, միակ Հայ բժիշկը այս տեղ։ Եազարեան էֆ. բնիկ Զաբլուցի, իր ուսումը առած է կայսերական բժշկական վարժարանին մէջ, ու յաջող ուսանողներէն ըլլալով, նախապէս պաշտօնավարած է Պէչիկթաշի մէջ իբրեւ թաղապետութեան բժիշկ։ Երկու տարի նոյն պաշտօնով ղրկուած է Լազիստան, վեց տարի՝ Զանղըրի, անկէ ետքը, առաջ տարի, իբրեւ ազատ բժիշկ, գտնուած է մեր քաղաքին մէջ։ Ինքը մեծ համակրանք գտած է տեղացի իսլամ ժողովուրդէն ու մերայիններէն. կառավարութեան կողմէ ալ շարունակ ինքը ղրկուած է այլ և այլ բժշկական քննութեանց։ Միշտ ազնուացումով խօսուած է Տոքթորի մասին անոնցմէ՝ որոնք ներկայ գտնուած են պաշտօնապէս։

Իր անակնկալ մեկնումէն մէկ օր առաջ դիմումներ եղան իրեն՝ զինքը վար դնելու. մերիններէն առաջարկուեցաւ տարեկան հարիւր ոսկիի վճարում մը, բայց ի զուր, և բժիշկը մեկնեցաւ, հաւանաբար դէպ ի Տրապիզոն։ Այդ գումարին առաջարկութիւնը, ո՛րչափ Եազարեան էֆ.ի նոյնպէս մերիններու մասին, գնահատելու առաւելութիւն մըն է, ու համակրանք մը և գնահատութիւն մը, մանաւանդ մեր քաղաքին մէջ, ասկէ աւելի տարբեր հաւատքներովչէին կրնար ի յայտ գալ։ Մենք չենք մոռնար բժիշկը, ու չենք կարծեր որ ինքն ալ կը մոռնայ մեր համակրանքը դէպ ի իր անկեղծութիւնը, իր արուեստը որ պատիւ էր մեզի։ Հիմայ ոչ այլ ինչ կը մնայ մեզի բայց եթէ մաղթել որ Տրապիզոնցիները օգտուին իր արուեստին շնորհներէն ու անկեղծ բնաւորութենէն։ Ցարգանքի մէջ պակաս մը չթողելու համար, պէտք է ըսել որ Եազարեան էֆ. մեր քաղաքը, ինչպէս և Զանղըրի գտնուած ատենը, իր ազգակցութիւնը տուած է Թաղ. Խորհուրդներուն և Հոգաբարձութեանց։ Հոս իր տեղը բաց կը մնայ։»

—Ս. Պատրիարքը շրջաբերական մը ուղղելով մայրաքաղաքիս բոլոր եկեղեցիներու Թաղ. Խորհուրդներուն, կը յանձնարարէ եկեղեցիներուն մէջ հաստատուած Ս. Էջմիածնի գանձանակներու և պնակներու հասոյթները ընդ փոյթ Պատրիարքարան ղրկել հաշուեգրով միասին։ Նաեւ կը հրամայէ յունիս ամսէն սկսեալ այսուհետեւ երկու ամիսը անգամ մը անխափան յանձնել՝ նոյն պնակներուն ու գանձանակներու արդիւնքէն գոյացած գումարը։

—Մարսիլիոյ ժառանգին համար քահանայի մը պէտքը զգացուելով՝ տեղւոյն հոգաբարձութեան կողմէ դիմում եղած է Պատրիարքարան, որ քանի մը ընտրելիներ ներկայացուցած է մասին հոգաբարձութեան։

—Ինչպէս յայտնի է, Դատաստանական Խորհուրդի կրօնական և աշխարհական անդամներուն միջեւ կարծեաց անհամաձայնութիւն ծագած էր ամուսնական դատի մը առթիւ։ Այդ վէճը հաշտարար կերպով կարգադրելու համար Կրօնական Ժողովի որոշումով խնդիրը յանձնուած էր Մայր Եկեղեցիի քահանաներէն Տ. Ոսկի Հօր, որ իր քննութիւնը աւարտելով իր տեղեկագիրը մատուցեր է Կրօն. Ժողովին։

—Կէմէրէկի Կրօն. Ժողովը և Թաղ. Խորհուրդը նամակ մը յղելով Պատրիարքարան, շատ ախուր կերպով կը նկարագրեն տեղւոյն և շրջակայ հայաբնակ գիւղերուն կրօնական անկերպարան վիճակը, և հոգեւոր հովուի մը անհրաժեշտ պէտքը կը շեշտեն։

Ցառաջիկայ կիրակի, Ցուլիս 1 յանուն Սրբոց Երկոտասան Առաքելոց կառուցեալ Գանտիլլիի Ս. Եկեղեցւոյս տօնադարձն ըլլալով, Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հայրը հանդերձեալ է հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանել նոյն օրը Ս. Եկեղեցւոյս մէջ։ Ծանուցանելով զայս ի գիտութիւն բարեպաշտ ուխտաւորաց,

Մնամք
Ի դիմաց Թաղական Խորհրդոյ
Ատենապետ
ԵՂԻԱԶԱՐ Մ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Ծան.—Ժամերգութիւնը պիտի սկսի առաւօտեան ժամը 12ին, իսկ Ս. Պատարագը՝ ժամը 3ին։

Հեռագիր Այսօրուան

(Աժանս տը Քոնսթանթինոբլ)

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ, 11 յուլիս.— Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին այսօրուան նիստին մէջ պատերազմական նախարար Պ. Ճօն Պրատրիք կարդաց Լորտ Քիչնէրի մէկ հեռագիրը՝ ծանուցանող թէ Լոնտոնի կամաւորներու գունդէն Հիրն անունով ու երբեմն զինուորներ վկայեր են որ իրենց աչքովը տեսած են Պոէրներուն կրակ ընելը՝ դեռ իրենց պառկած վիրաւոր անգլիական զինուորներու վրայ։

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՇԱՆԿԱՅ.— Չինու խնամակալուհին հրաւիրեց օտար երկիրներ գտնուող Չինական դեսպանները՝ տեղեկագրել թէ օտար երկիրներու մէջ ո՛րքան Չինացի երիտասարդներ կան՝ յաջող իրենց ուսման մէջ։ Ասոնք Չին պիտի վերադարձուին՝ զանազան պաշտօններու կոչուելու համար։

ՍՈՒԷԶԻ ՋՐԱՆՑՔԸ

ԻՍՄԱՒԼԻԱ.— Ցուլիս 1էն 10 Սուէզի ջրանցքէն անցան 92 նաւեր։ Գոյացած հասոյթն է 2,568,000 ֆր.։

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՓԱՐԻԶ.— Ոստիկանութեան վերատեսչին որոշմամբ Փարիզի արժէթուղթերու սակարանը գոց պիտի ըլլայ յուլիս 13ի շաբաթ օրը (վաղը)։

(Աժանս Նասիոնալ)

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 11 յուլիս.— Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէ սեղան մը տուաւ ի պատիւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Կոլուխովսքի կոմսին։ Բոլոր օտար դեսպանները ներկայ գտնուեցան։

ՍՊԱՆԻԱ

ՍԷՎԻԼԼԷ.— Անկարգութիւնները շարունակուելուն համար, զինուորական իշխանութիւնները խիստ միջոցներ ձեռք առին։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՍՈՖԻԱ.— Ֆէրտինանտ իշխանը, հեռագիր մը ուղղելով Զարին, շնորհակալութիւն յայտնեց Ալեքսանդր Միխայլովիչ մեծ դուքսին այցելութեանը համար, ինչ որ, ըսաւ, կը հաստատէ Ռուսիոյ ու Պուլկարիոյ միջեւ եղած բարւոք յարաբերութիւնները։

ՌՈՒՍԻԱ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Նարվա թաղը ամբողջութեամբ հրոյ ճարակ եղաւ։

—Պաքուի և Պաթումի միջեւ ջրանցքներ պիտի շինուին՝ Կասպից ծովի շըջակայ երկիրներէն հանուած նաւթը Սեւ ծով փոխադրելու համար։ Ռուս կառավարութիւնը հաւանեցաւ այդ ծրագրին։

ԱՐԺԱՆԹԻՆ

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.—Արժանթինի մէջ պաշարման վիճակ հրատարակուեցաւ։ Կացութիւնը շատ ծանրակշիռ է։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.—Ռուս դեսպան Քասինի կոմսը ծանուցագրով մը յայտարարեց ամերիկեան կառավարութեան թէ ռուս կառավարութիւնը փափաքող է որ ժամ առաջ վերնայ երկու տէրութեանց միջեւ եղած անհամաձայնութիւնը և թէ կ'ուզէ որ Ռուսիա թէ՛ քաղաքական և թէ առեւտրական տեսակէտով մտերմական յարաբերութիւններ ունենայ Մ. Նահանգաց հետ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԹԻՊԷԹ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Թիպէթի պատգամաւորութիւնը մեծ Լամային կողմէ չորս ինքնագիր նամակներ բերած է՝ մէկը Ռուսիոյ կայսեր և միւսներն ալ արտաքին, ելմտական ու պատերազմական նախարարներուն ուղղուած։ Պատգամաւորութիւնը Պետերսպուրկ հասնելուն պէս այցելութիւն տուաւ արտաքին գործոց նախարար Լամստորֆի կոմսին՝ որուն հետ մէկ ժամէ աւելի տեսակցեցաւ։ Պատգամաւորութիւնը քանի մը օրէն Զարին պիտի ներկայանայ Բէթէրհօֆի պալատան մէջ։ Ռուս լրագիրները միաձայնութեամբ կ'ըսեն թէ Թիպէթի պատգամաւորութեան Ռուսիա գալը քաղաքական կարգ մը կարեւոր արդիւնքներ պիտի ունենայ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ.—Հնդկաստանի հիւսիսային արեւմտեան կողմը բաւական ատենէ ի վեր երաշտութիւն կը տիրէ, որով հունձքերու նուազութենէն կը վախցուի։ Այդ պարագային նորէն սաստիկ սով պիտի տիրէ այդ կողմերը։

Պ. ՔԱՐՆԷԿԻ

ԼՈՆՏՈՆ.— Պ. Քարնէկի նորէն 950 հազար տոլար նուիրեց Սան-Ֆրանչիսքոյի քաղաքին՝ հանրային մատենադարան մը կառուցանելու համար։

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ.— Բէքինէն կը հեռագրեն թէ Թուան իշխանը, խնամակալուհիին հետ համախորհուրդ, ապստամբաց նոր շարժում մը կը պատրաստէ։ Զինուորները դէպի Բէքին կը քալեն։

ԵՈՔՈՀԱՄԱ.—Շփոթութիւնները կ'աւելնան Մանջուրիոյ մէջ։ Խռովարար Չինացիներ անցան Եալու գետը. բայց ետ մղուեցան Քորէացի զինուորներէն։

ՓԻԼԻՓՓԻՆԵԱՆՆԵՐԸ

ՄԱՆԻԼԱ.—Պէլարմինօ զօրավարը ամերիկացւոց անձնատուր եղաւ 1000 զօրքով և 284 հրացանով։ Բայց այս զօրավարը Ամերիկացիներուն իր ազնուութիւնը առաջարկեց Փիլիփփինեանց յՄ ավ ըր հրոսակին անձնատուութիւնը ձեռք բերելու համար։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Բամ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Օ.	26	23
Ամէնէն բարձր գին	»	26	28
Ամէնէն վար գին	»	26	21
Բումէլի Երկթ. գոց.	Ֆր.	102	50
Ամէնէն բարձր գին	»	101	50
Ամէնէն վար գին	»	102	25

ԲԱՑՈՒՄ 29 Ցունիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Օ.	26	23
Բումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	103	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		13	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քէսէրի Թէնէքրալ Օսմ.		0	19
Սոց. Օթ. Ճանծ է Վալէօռ		0	12
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		3	75
Փոխանակեալ բաժնեթ.		5	90
» ժուսիանս		191	80
» պորյաաթ.		475	—
Քարաշ Կ. Պոլիս		463	—
Թիւթիւնակալ		82	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն ամիս	Ղրշ.	109	30
» » » չէք	»	110	31
Փարիզ » »	Ֆր.	22	98
» » » չէք	»	22	86
Գերմանիա տեսակ չէք	Մարք	18	52
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	21	77

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	20
Անգլիական ոսկի	»	110	—
Թօլ Իմբէրիալ	»	91	—
Քրիմից	»	52	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	106	06
Մէճիտիէ	»	102	20
Ռուսկի հմթագրամ	Օ. Օ.	8	59

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 11 Ցուլիս

Անգլիական Քոնսոլիտէ		92	68
Օսմանեան Պարտք սէրի Բ.		49	87
Օսմանեան Պարտք սէրի Դ. բաց.		24	87
Օսմանեան Պարտք սէրի Դ. գոց.		24	—
Օսմանեան Պանքա		11	—
Ռուսական 1890		105	62
Հելլենական 5 %		38	50
» Մոնոփոլ		48	50
Պուլկարական 1888		81	—
Եգիպտական յունիֆիէ		105	—
Յօնիմիայ		104	—
Թրանսվալ		3	25
[illegible]		12	87
[illegible]		15	335

ՓԱՐԻԶ, 11 Ցուլիս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		100	62
» » 3½ %		104	60
Օսմ. Պարտք սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	2	65
) գոց.	»	24	65
» » » Բ.	»	50	—
» » » Դ.	»	27	05
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	523	—
Օսմանիէ	»	462	—
Բումէլի երկաթուղի	»	104	50
Օսմ. Ճարպանաւ	»	513	—
Օսմ. Ռէժի	»	305	—
Եգիպտ. թուրք 4 %		499	—
Սուէզի Լիբէն		1056	
Ֆրանսական Պանքա	»	96	60
Իտալիական արքայական	»	70	80
Թրանսվալ	»	83	—
[illegible]	»	25	170
[illegible]	»	—	—

Ի Բարիզ վկայեալ իրաւագէտ փաստաբան Ա. Ա. էֆ. Սուրէնեան որ 15 տարիէ ի վեր Կ. Պոլիս Շէխիսլամ խանի մէջ հաստատուած էր, իր գրասենեակը այս անգամ փոխադրած է Կալաթա, Խավեար խանի կից Ալէքսիատի խանը, գետնայարկ թիւ 4 ուր կը գտնուի բացի կիրակիէ ամէն օր մինչեւ կէս օր։ Կը ստանձնէ դատեր քաղաքային, առեւտրական և շէրիի դատարանաց յատուկ։ Թրքերէն, Ֆրանսերէն և Հայերէն լեզուով կը խմբագրէ ու անգրադարձ սիսր կը թարգմանէ օրինական ամէն տեսակ գրութիւններ խորհրդակցութեանց գինը չափաւոր է։ 1—20

Ցանձնարարեցի իմ հիւանդներուս որ էֆլիւէնցային հետեւանքը եղող սաստիկ հարբուխին և նմանօրինակ ուրիշ հիւանդութեանց համար գործածեն տաք կաթի խառնուած Քրոնտորֆի հանքային ջուր, և լաւագոյն արդիւնքը ձեռք բերի։
ՏՈՔԹ. ՍԹԷՔՈՒԼԻՍ

Krondorf
Eau minérale naturelle
la meilleure boisson de table et rafraîchissante.

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը
Պայտոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

1803
IMPERIAL
ԻՄԲԵՐԻԱԼ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Հաստատեալ ի Լոնտոն 1803ին
Դրամագլուխ Ա. Ո. 2,900,000
Վճարուց հատուցուած 10,000,000
Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ ապրանք, շէնք եայլն խիստ չափաւոր գիներով
Դեր-գործակատար ՖՈՍԻՕՆ Տ. ԳՈՒՐԹԷԼԼԻ
Լիազօր գործակ. Թուրքիոյ Շ. Բ. ԳԼԻՖԹԸՆ
Ղալաթիա, Ինայէթ Խան

ՊԱԶԱՐ ՍԹԱՄՊՈՒԼ
ԱՊՏՈՒՐՐԱՀՄԱՆ ԹԵՎՖԻԳ ԷՖԷՆՏԻԻ
Պոլիս, Պահճէ Գաբու, թիւ 51
Այս ծանօթ վաճառատան մէջ կարելի է գտնել եւրոպական լաւագոյն ապրանքներ, շապիկներ, գիշերնոցներ, անքոլթէ շապիկներ, թաշկինակներ, գուլպաներ, ֆանէլաներ, անուշահոտութիւններ, ապաժաւով լամբաներ, պայուսակներ և այլն, և այլն։ Բոլոր ասոնք անհրաժեշտ ըլլալու աստիճան աժան գիներով։
Դիմեցէք ու գոհ պիտի մնաք։

ՃԱՇԱՐԱՆ
Խոհարար Նազարէթ աղա որ Մեծ Շուկայի Խավեար խանին մէջ 5 տարի է ի վեր ճաշարան մը կը բանեցնէր, մեծապէս գոհ թողլով իր յաճախորդները, այս անգամ Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոցը, թիւ 108 խանութը փոխադրուած է, և ըստ առաջնոյն համեղ և աժան կերակուրներ կը պատրաստէ, մեծ խնամք տանելով մաքրութեան մասին։
9—15

ՇԸՄԻԶԸՐԻ ԻՒՆԻՎԷՐՍԷԼ
399, Բերա Մեծ Փողոց, 399

ՊՕՆԷԹԸՐԻԻ ՃԻՒՂ
Ցառաջիկայ մայիս 28 երկուշաբթի օրէն սկսեալ մինչեւ յունիս 16 շաբաթ օրը պօնէթըրիի վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներ, ժիլէ, քալըսօն, գուլպայ եւն. պիտի ծախուին շատ աժան գներով։
ԻՐԱԿԱՆ ԱՌԻԹ 8—10

ՄԳՈՂԻ ՄՈՒՐԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ
Կ. Պոլիս, 18 մարտ. 1888
Պարոնայք Սկոդ եւ Պօուն,
Ցորմէ հետէ սկսած եմ գ րծածել ձեր Սկոդն օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլային եւ անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։
Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ եւ յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծ ը համարելու Մօռուէ ձկան իւղէն եւ կը յանձնարարեմ զայն։
ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ԹՐԷՖԼԸ ԸՆՏԻՐ ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ—ԽՐԻՍՑԻՏԻ ՏՕԱՐԱՆ, ՂԱԼԱԹԱ
Թիւ 6460 Կ. Պոլիս. 7 Ցունիս 1901
Կը հաստատեմ թէ ԹՐԷՖԼԸ սիկառի թուղթը պատրաստուած է վուշէ, և թէ զերծ է առողջութեան վնասող որ և է նիւթերէ։ Հետեւաբար արժանի է որ յանձնարարուի ծխախոտ գործածողներուն։
ՏՕՔԹՕՐ Ք. ՍԻՆԿՐՈՍ
Քիմիագէտ Վեհափառ Սուլթանի

Արիս եւ Ընկ
ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ
ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ եւ ՕՃՌԱՒ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889ին
Կ. ՊՈԼԻՍ
Թաhտաfալե

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ
Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ ու եւրոպացի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամենանուրբ հոտեղէններ ինչպէս նաեւ Թուալէթի հոտաւէտ և լուացքի պարզ օճառներ։
Տեսակի ազնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու գերազանց աժանութիւնը։
Փափաքողներուն քաթալոկը ձրի կը ղրկուի։
Մեծաքանակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրոստի Պաք և Կ. Ինճիճեան Որդիք վաճառատուներ, իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի ստորեւ, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով.

ԲԱՐԻԶ.—	Պ. Պ. Լազառեւա Որդի եւ Ընկ. 28.—Ռիւ Շաթօտէօն։
ՊՈՒՐՍԱՑ.—	Պ. Պ. Ասլան եւ Ընկ.
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—	Պ. Մ. Գալֆաեան.
ԳԱՀԻՐԷ.—	Պ. Հ. Ռօզանեալ.
ՌՈՒՍՃՈՒՔ.—	Պ. Պ. Կ. Ինճիճեան Որդիք.
ՎԱՌՆԱ.—	Պ. Կէւոն Արտիթի
ԶՄԻՒՌՆԻԱ.—	Պ. Հայնրիխ Վաննինկ.
ՍԵ ԱՆԻԿ.—	Պ. Տինօ Ֆէրնանտէզ.
ԻՒՍԿԻՒՊ.—	Պ. Մ. Քափուանօ.
ՊԷՅՐՈՒԹ.—	Պ. Ֆրանքլ. Նիֆֆնէր.
ՍԱՄՍՈՆ.—	Պ. Պ. Պետրոսեան Եղբարք.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ.—	Պ. Արիս Կ. Ինճիճեան.

MIRACULOUS SKIN OINTMENT

ՄՈՐԹԻ ՀՐԱՇԱԼԻ ՍՊԵՂԱՆԻ ՄԸ

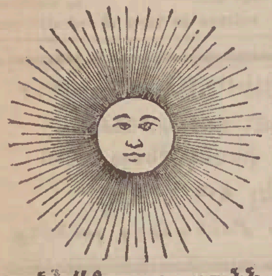

[illegible] հաններու աչքի բորբոքման և առհասարակ բորբոքման և խաղցկեղի դէմ։ Կը բուժէ ամէն կարգի վէրքեր, ինչպէս նաև կեղերը (ulcères), պալարները (չիպան), բորբոքուն ուռերը, ուռոյցքը (tumeur), մորթին դուրս տալը (éruption), խոյլը (սրաճա), կուրծքի ցաւերը, ոտքի դառնալը, մէջքի ցաւը, վիզը բռնուիլը, յօդացաւը, մկնացուցը (tic), յօդակապերու տկարութիւնը, կեղանկը (մարխա), ճմլումները, ճաքռտուքները, ճերուքռտուքները, արիւներութիւնը դուրսէն առաջ եկած ճաքռտուքները, վէրքերը, ուռած եւ սեւածիր աչքերը, մորթախտը, մատնաշուրբը, վարդախտի հետքերը, մորթային հետքերը։

Մորթի այս հրաշալի սպեղանին աչքի հիւանդութեանց և վէրքերու համար լաւագոյն սպեղանին է։ Կը գեղեցկացնէ մորթը։ Միշտ օգտակար արդիւնքներ առաջ կը բերէ հետեւեալ հիւանդութեանց մէջ, երբ միւս բոլոր դեղերը և բժիշկները չեն կրնար բուժել զանոնք․ հերպափութիւն (աւչգրրաճ), օձացաւ (երլանըրգ), որքին (բէմրէյի) բորոտութիւն, փոքր այտուցներ, կարմրութիւններ, ածելիի վէրքեր եւն. եւն.։

Այս սպեղանին պէտք է գտնուի ամէն տան և նաւերու մէջ։ Իւրաքանչիւր թիթեղէ տուփին գինն է 3 ղրշ 6 բնիճ։ Այս սպեղա բէն յանձնարարութիւն ընողները պէտք է դիմեն ցամաքային Եւրոպայի միակ գործակալ Պ. Էտըլէտ Փաբուանայի վաճառատունը, որ կը գտնուի Կալաթա-Տըլլի Թրամուէյի գիծին կայարանին մօտ, Կալաթա, Վոյվոտա փողոց, Թիւ 95-96։

ԼԱ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենանին Միջազգային Ընկ.ն
Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տեօրէնութիւն յԵւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։

Զուտ փոխադարձ շահերը կը պատկանին Ընկ. ԱՄԲՈՂՋ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ։

1900 Յունուար 1ին ամբողջովին երաշխաւորուած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 359 ՄԻԼԻՈՆ Ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը թանի՝ 6,230,000,000Ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 660 միլիոն։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ընդհանուր ապահովագիրը (բոլիս) աւելի շատ առանձնաշնորհումներ և առաւելութիւններ կընծայէ ապահովագրելոց քան ուրիշ ընկերութեանց պայմանագիրը։ ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ ապահովագիրն առարկելի չէ բնաւ, և յանձնման թուականէն սկսեալ կերաշխաւորէ արհեստ. բնակութեան և ճամբորդութեան յարակից բոլոր վտանգներն և մահուան ամէն պարագաները. առանց բացառութեան, նոյն իսկ պատերազմի պահուն։ Ապահովագիրն իրաւունք կու տայ տարուէ տարի փոխառութիւններ ընել, որոնց գումարը նշանակուած կըլլայ հանրաւ Ապահովագրութեան մուրհակին մէջ։ Առաջին տարեվճարէն սկսեալ, ապահովագրուողին համար իրաւունքէ անկուած չկայ։ Ընդհանուր ապահովագիրը կ'վճարուի ի դէպ մահու ապահովագրեալ ամէն ըրած բոլոր մասնաճիւղներով, ինչպէս նաև ապահովագրեալ գրամագլխով և հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոսով։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններ համար դիմել առ.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՌՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Բնդհ-Գործակալ
Ա. ԶՕՒՀԱՃԵԱՆ

182 Վոյվոտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՑԹԱԹԻՉ ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՑԵԼԻՆԿԷՐ

[illegible]

ՍՏԱՄՊՕԼ [illegible] 13։

Երբ ամէն առթիւ կը ջանաք ձեր առողջութիւնը պահպանել, ուշադրութիւն բրէք որ ձեր գործածած սիկառի թուղթերն ևս առողջապահիկ ըլլան։ ՏԻՒՔ և ՊՕՆ և ՃԵՐՄԱԿ ԿՈՂՔՈՎ ՊՕՆ սիկառի ընտիր թուղթերը ջերմապէս կը յանձնարարուին, որովհետեւ առողջապահական օրինաց համեմատ պատրաստուած են։ 8—52

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատեով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 Թուականը (30 Ռէճէպ 1310)

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմբեա
Ծոխաճեան խան, Վոյվոտա փողոց Թիւ 67

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է ՕՍՄԱ ՆԷՆԷ խան, Պահչէ Գաբու Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Նէնէ Համի Հոճաբաշ փողոց,
Օսմ. Նամակատան դէմը

Ենթ-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զապօյի
Մահմուտփաշա, Զէյթինճի խան, Թիւ 21 194

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք ՀԱՅՐԵ՛Ր ՄԱՅՐԵ՛Ր

Եթէ վտանգաւոր հիւանդութիւն մը կհամայ աղօթ ը, ապահովապէս ՓՈՐՀԱՐՈՒԹԻՒՆՆ է։ Փոքրիկ անգգուշութիւն մը փորհարութեան դառն տանջանքին կ'ենթարկէ փոքրիկ անմեղներն. որոնց սրտառուչ ճիչերն ու դէմքին թալկութիւնը հալումաշ կ'ընէ խեղճ մայրերը։ Ու՞ր էն զուարթ մանկիկը՝ ու՞ր են անոր անվերջ ծիծաղներն ու ոստոստումները. աւաղ անոնց ամէնքը տեղի տուած են ընդհանուր տկարութեան մը որ ա՛ւաղ կը յամառի բժշկուիլ։ Մեծ մարդասէր մը սակայն, Բրօֆ, Պրէյ, ձեռք կարկառած է այս անմեղ հրեշտակներուն և վերջ տալու համար անոնց ենթարկուած փորհարութեան տառապանքին, երկար աշխատութենէ վերջ, յաջողած է հնարել ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՅՆ, որ խիստ քաղցրահամ օշարակ մէ և վայրկենաբար կը բուժէ աղոց փորհարութիւնը։

Բարիզի մանկանց Հիւանդանոցներէն մին վարակուեցաւ փորհարութեան ախտով և սկսաւ մեծ կոտորած պատճառել։ Փոքրիկները հետզհետէ կը նիհարնային և դեռ չծաղկած կը թոշնէին։ Հիւանդանոցին բժշկապետը, յուսահատ ամէն դեղէ ու դարմանէ, ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՅ տուաւ մանկիկներուն և այս դեղին հրաշալի ազդեցութեան շնորհիւ փոքրիկ հիւանդներուն ամէնքն ալ քսանըչորս ժամուան մէջ բժշկուեցան։ Այս պարագան հանրածանօթ ըրաւ ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՅ որ հիմա ամէն տան մէջ պատրաստ կը գտնուի։

Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ 466 17—30

ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐ

Անոնք որ պնդութեան ենթակայ են ու չեն փութար դարման մը ընել, ապահովապէս ինքզինքնին կը թունաւորեն անգգալաբար, որովհետեւ կերակուրները եթէ բնութեան օրէնքին հակառակ, օրերով ստամոքսին և աղիքներուն մէջ մնալով հոտին, նեխին փոխանակ մարմնոյն սնունդ մատակարարելու, թունաւոր միքրոպներ կ'արտադրեն որոնք արեան մէջ խառնուելով կամաց կամաց կը թունաւորեն զայն։ Հետեւաբար արիւնը կ'ապականի և ախորժակի պակաս, դժուարամարսութիւն, ստամոքսի տկարութիւն, գլխու ցաւ և պտոյտ, մելամաղձութիւն, ևն. առաջ կու գայ յաճախ պնդութիւն ունեցողներուն վրայ։ Բարիզի առաջնակարգ բժիշկներէն Տօքթ. Ֆրանք պնդութիւնը, պասուրը և առնցմէ ծագում առած հիւանդութիւնները հիմնապէս բուժելով, շատ մը վտանգներու առաջքը առնելու նպատակով հնարած է ՏՕՔԹ. ՖՐԱՆՔԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐԸ որոնք եթէ կանոնաւոր կերպով գործածուին, ստամոքսն ու աղիքներ իրենց առողջութիւնը գտնելով կերակուրը դիւրաւ կը մարսեն ու ՊՆԴՈՒԹԻՒՆԸ կ'անհետի։

Տօքթ. Ֆրանքի առողջութեան դեղահատերը կը ծախուին Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ։ 479 19—30

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տէր Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 396

[illegible] 197

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

[illegible]

ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակալ [illegible], ՀԱՄՄԵՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ 531

ԼԷ ՊՐՕՎԷՆՍ ՌԷՒՆԻ

LES PROVINCES RÉUNIES

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ԻՊՐԻՒՔՍԷԼ

Ապահովագրական ընկերութիւն ընդդէմ հրդեհի;

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԸՆԿ. ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

Քննիչ Տնօրէնութեան
Ա. ԿԻՒՐՃԵԱՆ

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ
ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Ճէտիտ խան

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԾԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible] Հալի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	1069	[illegible]	1497	Կօզօ	1011	[illegible]	724	[illegible]	186
[illegible]	3607	[illegible]	3906	[illegible]	1695	[illegible]	3373	[illegible]	1113
[illegible]	1541	[illegible]	895	Հերօ	775	[illegible]	3709	[illegible]	1785
[illegible]	2377	[illegible]	4311	[illegible]	1581	[illegible]	3557	[illegible]	1193
[illegible]	1828	[illegible]	937	[illegible]	3730	[illegible]	1957	[illegible]	1200
[illegible]	1264	[illegible]	3283	[illegible]	3500	[illegible]	1735	[illegible]	1823
[illegible]	1076	[illegible]	1718	[illegible]	595	[illegible]	3419	[illegible]	1546
[illegible]	841	[illegible]	504	[illegible]	2854	Նէրօ	1082	[illegible]	3327
[illegible]	1431	[illegible]	3464	[illegible]	5540	[illegible]	4100	[illegible]	1670
[illegible]	1671	[illegible]	1520	[illegible]	1080	[illegible]	4026	[illegible]	487
[illegible]	1387	[illegible]	1341	[illegible]	1052	[illegible]	1595	[illegible]	3429
[illegible]	1264	[illegible]	954	[illegible]	2307	[illegible]	1687	[illegible]	1914
[illegible]	1094	[illegible]	1328	[illegible]	1700	[illegible]	519	[illegible]	1388
[illegible]	2729	[illegible]	849	Լէօ	1056	[illegible]	3333	[illegible]	2298
[illegible]	1884	[illegible]	4582	[illegible]	3373	[illegible]	1663	[illegible]	1850
[illegible]	2697	[illegible]	3060	[illegible]	1643	[illegible]	1613	[illegible]	1200
[illegible]	4235	[illegible]	1343	[illegible]	3191	[illegible]	1789		

Իակօ շոգենաւը, նաւապետ Եէյց, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած պարպուելու Օտեսա ուղղեւորած է։

Թօրիօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 8ին և 22ին հոս կը սպասուի։

Դիմել առ գործակալ Ճ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՔՕ [illegible]
Թիւ 22—24, [illegible] խան. Ղալաթիա 277

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

[illegible]

Սեպ. 29/12 [illegible] 653

[illegible] ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
[illegible]

Ն. ՔԱՓԷ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible]

Յուլիս 16ին Անադոլի, Մարսիլիայէն։
» 21ին Սիւռասի, Պաթումէն։
» 14ին Ֆլանտռ, Անվէրսէն։

[illegible]

Յուլիս 17ին Անադոլի, Պաթում։
» 23ին Սիւռասի, Մարսիլիա։
» 16ին Ֆլանտռ, Ռոթէրտամ և Անվէրս։

[illegible] 516 [illegible]

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլի և Պոլսոյ մէջ [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	10500	[illegible]	3000
[illegible]	9000	[illegible]	2500
[illegible]	9000	[illegible]	2500
[illegible]	8000	[illegible]	2500
[illegible]	8000	[illegible]	2500
[illegible]	8000	[illegible]	2500
[illegible]	8000	[illegible]	2000
[illegible]	8700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	8700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	8700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2500		

[illegible] 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՑԱՆՏԻՆ
Ղալաթիա, [illegible] 600

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

[illegible] Լիվերբուլ և Պոլսոյ մէջ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	18900	[illegible]	5592
[illegible]	18900	[illegible]	4741
[illegible]	12953	[illegible]	3229
[illegible]	12950	[illegible]	2945
[illegible]	8845	[illegible]	2936
[illegible]	8128	[illegible]	2935
[illegible]	8120	[illegible]	3558
[illegible]	7292	[illegible]	2181
[illegible]	7269	[illegible]	1614

[illegible] շոգենաւը, նաւապետ [illegible], ընդհանուր վաճառքով Լիվըրբուլէն հոս հասաւ։

Դիմել առ ԺՕԼԻ և ՍԻԿԷՐ
Joly et Seager
[illegible] խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, [illegible] 265

[illegible]

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ
ՅՈՎՍԷՓ ԻԶՄԻՐԵԱՆՑ
ԳՐԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՈՅ
Ի ԺԴ. ՀԱՆԴԻՍԻ

ՍԱՀԱԿ—ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ
Գրական մրցանակաբաշխութեան
21 ՅՈՒՆԻՍ 1901

Ե.—Պ. Վահան Բժշկեանի «Ուսումնասիրութիւն Շարականաց» գիրքին քննիչը, կը դիտէ թէ շարականաց ուսումնասիրութիւնը բնաւ երգեցողութեան մասը նկատի չառներ, ինչ ինչ կէտերու վրայ թեթեւակի դատաստան կ'ընէ, և անուշադրութեամբ անընդունելի բաներ առանց դիտողութեան առջև կը բերէ, և այս ամէնը թեթեւ պակասութիւններ նկատելով՝ ընդհանուր պարունակութիւնը կը գտնէ նիւթալի, հմտալի, և հետաքրքրական, և տեսակին մէջ անդրանիկ, հետազօտութեան մէջ խղճամիտ, և ուղղութեան մէջ ընդհանրապէս պահպանողական, թէպէտ քննիչը չուզեր ընդունիլ քանի մը շարականներուն՝ հեղինակին կողմէն յատուկ դարերու և հեղինակներու վերագրուիլը, և թերութիւն կը համարի ինչ ինչ անուններու հեղինակաց շարքին մէջ յիշուած չըլլալը, բայց ի վերջոյ նորէն նպաստաւոր գնահատումով կը փակէ իր խօսքը։

Զ.—Պ. Նազար Փօրսյեանցի «Պարսկաստանի Հայերը» գիրքին քննիչը, Պարսկաստանի անձամբ ծանօթ չըլլալն յառաջ բերելով կը դիտէ թէ չի կրնար ուղղելի մանրամասնութիւններ գտնել, այլ հեղինակին լաւատեղեակ և անաչառ ըլլալը խնդիրէ վեր կը դնէ, կ'ընդունի թէ գուցէ գործը ցանկացեալ լրութիւնն ունեցած չըլլայ, բան մը, որ հեղինակն ալ կը յայտարարէ, սակայն նիւթը մանրամանօրէն ուսումնասիրուած կը գտնէ թէ՛ զանազան լեզուէ տեղագրութեանց զննութեամբ և թէ անձնական ուղեւորութեամբ և հետազօտութեամբ։ Կը վկայէ թէ խնամեալ և խղճամիտ աշխատութիւն մըն է, թէ հեղինակին վրայ լեզուագիտական և պատմագիտական և հնախօսական և հմտութեան նշանները կ'երեւին։ Մարհրդածութիւնները կզգուշ առողջ, հնութեան յիշատակները գնահատման արժանի։ Մատենագրական պահանջից առջև քննադատութենէ զերծ չկարծեր հեղինակութիւնը, և ներկայացելը կը նկատէ իբրեւ հետաքրքրողներու առջև դրուած տեղեկութեանց աղբիւր։ Կը փափաքի որ Ատրպատականի և Սպահանի առաջնորդական ցանկ մըն ալ կազմուած ըլլար, և նպաստաւոր թելադրութեամբ կ'եզրակացնէ իր քննական գրութիւնը։

Է.—Պ. Երուանդ Հալայեանցի «Գանձակի Գաւառ» գիրքին քննիչն ալ, Գանձակի ծանօթ չըլլալուն՝ տեղագրական ուղղութեան չի մտներ, այլ գործը կը դատէ իբր գրական արտադրութիւն, և իր նիւթերովը, ծրագրովը, և նորութեամբը գնահատելի հայեցի աշխատասիրութիւն մը կը գտնէ, և մասնաւորապէս կը շեշտէ անձնական հետազօտութեանց արդիւնք ըլլալը, իսկ իբր թերութիւն կը նկատէ Գանձակի բարբառին վրայ ո՛չ ուսումնասիրութիւն և ոչ ակնարկ գտնուիլը, ինչպէս նաև Թուրքերէն լեզուի անհմտութեան կը վերագրէ ինչ ինչ մութ կամ չճանչցուած կէտեր, որք աւելի փայլուած պիտի ըլլային գործին՝ եթէ Թըրքերէնի հմտութեամբ լուսաբանուէին։ Գործին գնահատման մէջ անհրաժեշտ կը տեսնէ ի նկատի առնուլ թէ «Գանձակի Գաւառը» գրքին հեղինակը նոյն ինքն «Ազգագրական հանդէսին» հրատարակողն է, որ մեծապէս օգտակար և գովելի ձեռնարկ մըն է։

Այս քննիչներու տեղեկագիրները, զորս յանձնաժողովս իր անդամակցաց մէջ բաժնեց նախապէս տեսնելու, հեղինակութեանց հետ բաղդատելու, և իբր տեղեկաբեր յանձնաժողովոյս նստին ներկայելու, յորում քննիչներու գրութիւններուն ամբողջովին և ժողովական ընթերցումը զանց չեղաւ։

Առաջին տեսութեամբ յայտնուեցաւ թէ ուղղակի մրցանակին համար պատրաստուած յատուկ երկասիրութիւն մը չկար բոլոր ներկայացեալ տպագիր կամ ձեռագիր գիրքերու մէջ, այլ պատահական կերպով ո՛ եւ է ձեռքի տակ պատրաստ բան մը ունէր, մրցման ենթարկած էր զայն, և ոմանք մինչեւ իսկ ափ յափոյ ընդարձակ յօդուածի նման բան մը խմբագրելով կամ գրելով մրցակցաց կարգն անցնելու փափաքն էին ունեցած։

Նոյնպէս յայտնուեցաւ թէ բոլոր մըրցակից աշխատութեանց մէջ չկար և ոչ մի կարեւոր, ամբողջական, ընդարձակ, պատկառելի և եթէ այսպէս խօսիլ ներելի է, «երկարօդի» երկասիրութիւն մը, որուն կարենար պատշաճիլ թէ ոչ վերջին դրութեամբ երկամեայ տոկոսէ գոյացած մեծ մրցանակը, գոնէ նախկին դրութեամբ միամեայ տոկոսով կազմուած առաջին մրցանակը։

Ուստի թէ՛ եղածներուն մէջ համեմատական արժանեօք, և թէ չափաւոր առամբ մը բացարձակ արժանեօք, նախադասելի և երկրորդ մրցանակի արժանի դատուեցան Պ. Երուանդ Հալայեանցի «Գանձակի Գաւառ» և Պ. Նազար Փօրսյեանցի «Պարսկաստանի Հայեր» գիրքերը, և իւրաքանչիւրին զատ զատ երեսուն Օսմանեան ոսկեայ երկրորդ մրցանակներ նշանակուեցան։

Յանձնաժողովս ի սկզբանէ անտի բացարձակ կամ համեմատական արժանեաց տեսակէտէն զատ, քաջալերութեան տեսակէտն ալ իր որոշումներէն վրիպեցուցած չէ, և քանի քանի անգամներ քաջալերութեան մրցանակներ որոշած է այնպիսի համեստ երկասիրութեանց, որոնց նորութիւնը կամ նիւթին օգտակարութիւնը յորդոր եղած է յանձնաժողովոյս՝ բանասէրներու ջանքն ու փոյթը գրգռելու։ Այդ որոշումները տուած է մանաւանդ այդ պարագաներու մէջ, յորում մրցանակներու գումարներէն տրամադրելի մասեր մնացած են։

Նոյն սկզբամբ այս անգամ ալ մնացեալ երկասիրութեանց մէջէն քաջալերութեան արժանի դատեց Պ. Վահան Բժշկեանի «Շարականաց ուսումնասիրութիւն», և Յովհաննէս էֆ. Գազանճեանի «Թոքատի Հայոց գաւառաբարբառ» գործերը։ Առաջինը սիրելի նիւթ մը կ'ուսումնասիրէ, և թէպէտ մատենագրական դասաւանդութեանց պաշարին վրայ շատ բան չյաւելուր, սակայն գոնէ եղածը կոկիկ կերպով մը մէջ տեղ կը դնէ։ Իսկ երկրորդը այնպիսի ճիւղ մը ձեռք կ'առնու, որ տակաւին ընդհանրացած չէ, և արժանի է որ բանասէրներէ խնամով մշակուի։ Այդ գործերէն իւրաքանչիւրին զատ զատ տասն օսմ. ոսկեայ քաջալերութեան երրորդ մրցանակը որոշուեցաւ։

Յանձնաժողովս կը փափաքի մէյ մ'աւելի հարուստ և աւելի մխիթարական տեղեկագրով մը ներկայանալ Ազգին, և առայս միայն կը դիմէ մրցանակի հրահանգին մէջ մուծուած փոփոխութիւններ, և յոյս ունի որ երբ երկու տարիէն՝ 1903 Յունիս 26ին՝ նորէն համախմբուինք այս տեղ Ատեանիս, պիտի կարենայ ներկայանալ ձեզ, հրահանգի բացատրածին համեմատ, ընդարձակ աշխատութիւններ, նիւթի և գիտելի և ոճի առաւելութիւններով ճոխացած, և անձնական ու նոր ուսումնասիրութիւններով պատրաստուած։

Մինչեւ աստ Յանձնաժողովոյս տեղեկաբերութեան լրումը։

Ինչ որ յետ այսորիկ երախտապարտ շնորհակալեաց, և սրտագին օրհնութեանց, և եռանդուն բարեմաղթութեանց մասն է, կը թողունք Նորին Բարձր. Սրբազնութեան որպէս զի, թէ՛ իբր Նախագահ յանուն Յանձնաժողովոյս, թէ իբր Պատրիարք յանուն Ազգին, և թէ յանուն Գրագիտաց իբր նոցին դասակից, համի խօսիլ և լրացնել ի յաւէրժ յիշատակ գեղեցիկ խորհրդովը և արդար արդեամբը անմահացեալ Յովսէփ Իզմիրեանց բարերարին։

ՎԵՐՋ